

accent

UR MÖRK BAKGRUND

Mari Jungstedt har lyckats mot alla odds

ADHD – BRISTER DIAGNOSEN?

Missbruk missas ofta i utredning

MÄN OCH ALKOHOL

Varför börjar de slåss?

SVERIGE-
RESAN:
VI BESÖKER
VETLANDA!

Tollare söker

Vi söker ytterligare 2-3 pedagoger som vill fortsätta att utveckla Tollare folkhögskolas socialpedagogiska enhet.

För 20 år sedan startade arbetet med Tollare folkhögskolas socialpedagogiska utbildningar. Vi har idag ett gott förtroende på arbetsmarknaden och bland intressenter, vilket bl. a. visar sig i ett mycket stabilt ansökningsläge. Kursutbudet utvecklas fortlöpande, då denna samhällssektor ständigt förändras.

Vi behöver kompetens inom följande områden:

- Organisation och ledarskap och grupputveckling
- Socialt företagande och entreprenörskap, social ekonomi.
- Beroende, kriminalitet och behandling
- Socialpedagogik, psykologi och psykiatri

Idag finns följande utbildningar på enheten:

- 2 närkurser: Behandlingspedagogutbildning, 2 år, med inriktning på ungas behov.
- 1 distansutbildning: Socialpedagogiskt arbete för yrkesverksamma, 1 år, med inriktning på ungas behov.
- 1 distansutbildning: Tolvstegsutbildning för yrkesverksamma, 3 terminer med kognitiv inriktning.
- 1 distansutbildning: Ungdomscoachutbildning med MI, 2 terminer, riktar sig till fritidsledare, resurspersoner i skolan eller föreningsledare.
- 1 distansutbildning: Lärgemenskapen, 1 termin med inriktning på förenings-utvecklingutveckling inom nykterhetsrörelsen.
- Flera korta kurser och uppdrag för stat, kommuner, privat sektor och organisationer inom det socialpedagogiska fältet.

Vi söker personer med gedigen yrkesutbildning inom det psykosociala området och som har arbetat med ungdomar inom institution, socialtjänst, skola eller frivilligorganisationer, har pedagogisk utbildning eller erfarenhet. Intresse och erfarenhet av nätbaserat, flexibelt och kollektivt lärande är meriterande. Vi ser gärna kvinnliga sökande.

Vi erbjuder ett spännande arbete med vuxna, motiverade och därmed också krävande deltagare. I huvudsak är undervisningen förlagd till Tollare folkhögskola i Nacka, under dagtid, men resor och helg- och kvällsarbete förekommer också.

Tollares ägare och huvudman är IOGT-NTO, vilket innebär att medarbetare måste dela huvudmannens värderingar. Mer om Tollares verksamhet finns på www.tollare.org

Är Du intresserad, skriv ett mail till olle.rockstrom@tollare.org. Berätta kort om Dig själv, ställ frågor och bifoga gärna en CV.

ADHD. Beteenden som kännetecknar ADHD stämmer även väl in på vissa barn som växer upp med missbruk. Trots detta missar man att rutinmässigt ställa frågor om föräldrarnas alkoholvanor.

Samurajmålet.

Högsta domstolen har börjat tolka en gammal lag kring uppsåt vid berusning på ett nytt sätt. Straffrabatt för berusade enligt vissa, bättre rättssäkerhet enligt andra.

Bolivia. Accent besöker landet som kämpar för att få undantag i FN:s narkotikakonventioner för kokabladet. Vi ville ta reda på varför.

Maskrosbarn. Författaren Mari Jungstedt är trött på bilden av sig själv som succékvinnan. "Jag har fått kämpa hårt" säger hon till Accent.

Kat i fokus. Växtdrogen kat måste konsumeras inom 36 timmar efter skörd. Accent har kartlagt de trimmade transportlederna.

FHI vill ha högre alkoholskatt | 6

Även om fler unga vuxna är helnyktra så finns en mindre grupp som dricker allt mer. Nu vill Statens folkhälsoinstitut se åtgärder.

Ingen vits rekommendera alkohol | 7

I en ny svensk studie kommer forskarna fram till att det inte finns någon anledning för läkare att rekommendera alkohol för hälsans skull.

Stockholmskrogar dåliga på ålderskoll | 10

UNF testade nyligen hur bra krogarna i Stockholm är på att hålla 18-årsgränsen. Resultatet blev nedslående: På sex av fjorton krogar fick ungdomar som inte har åldern inne köpa alkohol.

"Varningslamporna lyser" | 4

LEDARE Psykiatrin missar ofta att kolla eventuellt missbruk i familjen vid ADHD-utredningar – något som kan leda till att utsatta barn inte får den hjälp de behöver.

Myter om engagemang | 46

FÖRBUNDSORDFÖRANDEN "Man fortsätter det ideella arbetet för att det känns meningsfullt, att man får vara till nytta och att man gör ett avtryck på världen."

+ Kultur | 42

+ Månadens medlem | 44

+ Korsord | 50

OMSLAGSBILD
Moa Karlberg

FOTO: MATHIAS LÖVSTRÖM

Chefredaktören.

Pierre Andersson

Vi behöver
en sansad diskussion

Alla signaler lyser rött

Det här numret av Accent tittar vi bland annat närmare på ADHD. Alla som följt debatten kring den här diagnosen och behandlingen av den vet hur infekterad den är. Inte minst frågan om medicinsk behandling med olika amfetaminliknande preparat väcker känslor.

Vår artikel handlar dock om en fråga som inte fått alls lika stor uppmärksamhet. Det är inte ovanligt att barn med missbrukande föräldrar har ADHD. Men när utredningarna görs visar det sig att man långtifrån alltid frågar om föräldrarnas alkoholvanor – trots att kunskapen om eventuellt missbruk i familjen skulle vara en viktig pusselbit både för att förstå och kunna hjälpa de här barnen.

Risken är att barn i utsatta miljöer inte får den hjälp de behöver – trots att alla varningssignaler lyser med full kraft.

Vi publicerar också ett långt reportage från Bolivia – landet som slåss för att få bort kokabladet från narkotikakonventionerna, eller åtminstone för att få ett undantag för den egna befolkningen. Bakgrunden är förstås att urbefolkningen använt kokabladet sedan urminnes tider.

Själva bladet är knappast någon vidare potent narkotika, men sidoeffekterna av den omfattande odlingen har visat sig vara svåra att kontrollera. Landet är fortfarande en stor exportör av kokain och i delar av landet ökar missbruket av kokapasta lavinartat – något som landets regering inte gärna talar om.

Opinion.

SKRIV TILL OSS på accent@iogt.se
eller Box 12825, 112 97 Stockholm

Märkligt med lägre straff vid fylla

■ Den 13 april 2011 blir en kvinna utsatt för grovt våld av sin pojkvän, han hugger sin "flickvän" ett tiotal gånger med ett samuraj-svärd. Innan händelsen har mannen konsumerat betydande mängder rödvin!

Kvinnan överlever händelsen, mannen blir dömd av tingsrätten och hovrätten till åtta års fängelse, men ett överklagande till Högsta domstolen (HD) innebär en straffsänkning till fem år.

HD bedömer att mannen drabbats av en kort psykisk störning och var kraftigt alkoholpåverkad (full), därför hade han ingen avsikt att döda "flickvännen" och därför kunde straffet sänkas till fem år, för synnerligen grov misshandel i stället för mordförsök. För mig känns det minst sagt märkligt

att brott som begås under alkoholpåverkan ska ge mindre straff än om det sker i nyktert tillstånd.

Det är visserligen möjligt att betydande alkoholkonsumtion kan utlösa "mikropsykoser", men att för den sakens skull se det som en förmildrande omständighet ställer min tro på rättssamhället på kant.

Den enda politiker på riksplanet som reagerar på denna händelse är Folkpartiets Johan Pehrson, som uttrycker diverse tveksamheter till lagtexten.

Ovanstående fall påminner mig om hur en grovt alkoholpåverkad 21-åring kunde hänvisa till Alfons Åbergs kompis Mållgan som förare av bilen där 21-åringen blev tagen av polisen. Mållgan fanns inte att uppbringa och därför friades 21-åringen. Händelsen utspelades i närheten av Sunne 2006.

NICKLAS GUSTAFSSON (FP)
LYSEKIL

Grattis!

■ Grattis till alla Stockholmare som inte är helnykterister (som jag är). Den senaste lönehelgen jobbade jag som spärrvakt på en innerstadsstation när en trafikant rapporterade att någon kissat i en hiss. Jag ringde städledaren, som meddelade att han redan hade åtta(!) hisskissningar som väntade på åtgärd.

Hur många som hunnit åtgärdas tidigare vet jag inte... det här var sent på kvällen.

HELNYKTER SPÄRRVAKT

Bra nummer!

■ Tack för ett riktigt bra nummer av tidningen! Jag gillade särskilt de nyktra trenderna och texten om IOGT-NTO:s ekonomi. Fortsätt så!

GLAD LÄSARE I GÖTEBORG

Redaktionen. Det är vi som gör Accent.

accent

Accent ges ut av IOGT-NTO.

Pressläggning detta nummer: 21 mars
Nästa nummer kommer: 11 maj

Pierre Andersson

Chefredaktör och ansvarig utgivare
08-672 60 51, pierre.andersson@iogt.se

Maria Zaitzewska Rundgren

Featureredaktör, reporter
08-672 60 56, maria.zaitzewska@iogt.se

Eva Ekeröth

Nyhetsreporter
08-672 60 54, eva.ekeroth@iogt.se

Tobias Berving & Fredrik Olsson

ETC Kommunikation
Layout

Bildbehandling Ola Falk **Korrekturläsning** Gunborg Mellegård **Medverkande detta nummer** Moa Karlberg, Linn Heiel Ekeborg, Helena Wannberg, Lars Forsstedt, Leandro Scholarek Mulinari, Jesper Klemendsson, Mathias Lövsström, Tobias Berving **Adress** Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm **Telefon** 08-672 60 50 **Fax** 08-672 60 01 **E-post** accent@iogt.se **Webbplats** www.accentmagasin.se **IOGT-NTO:s förbundskansli** Tel: 08-672 60 00, Besöksadress: Gammelgårdsvägen 38, Stora Essingen, Stockholm, www.iogt.se **Prenumeration (225 kr/år) och adressändring** 08-672 60 38, prenumeration@iogt.se, fax: 08-672 60 01 **Annonsbokning** Display Umeå, Gunilla Johansson, 090-71 15 04, gunilla.johansson@display-umea.se **Tryck** V-TAB, Vimmerby **Obeställt material** Tidningen svarar inte för insända, obeställda texter och bilder samt förbehåller sig rätten att redigera insänt material. **Lagring** Allt material i tidningen Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. Icke anställda måste meddela eventuellt förbehåll mot sådan lagring och publicering. I princip publiceras inget material med sådant förbehåll.

Taltidning Accent finns även som gratis taltidning. **TS-kontrollerad upplaga 2010** 32 000 ex **ISSN** 0345-0406.

Medlem i Sveriges Tidskrifter.

NYKTRA KVINNOR KAN!

I höst startar IOGT-NTO en ny omgång ett program för personligt ledarskap riktat till kvinnor inom rörelsen.

Tillsammans med andra kvinnor får du utveckla ditt ledarskap genom träffar, samtal och mentorskap.

Programmet pågår under ett knappt år och startar i september och avslutas i maj 2013.

Blir du nyfiken och är en av kvinnorna vi söker till programmet? Hör av dig så skickar vi en fullständig inbjudan, info@iogt.se eller 08-672 60 05.

"IOGT-NTO behöver fler kvinnor som tar på sig ledaruppdrag på olika nivåer i rörelsen, så ta chansen att gå detta program!"

– Anna Carlstedt

Våga Fråga!

4–5 maj genomförs vårens värvarkampanj för våra föreningar.

Vi utmanar alla föreningar att planera in en värvaraktivitet för att synas och bli fler.

Mer kampanjinfo skickas till alla föreningar direkt efter påsk.

Alkohol på film påverkar unga

UNGA Forskare vid Dartmouth Medical School har hittat ett samband mellan den tid tonåringar lägger på att se filmscener där alkohol dricks och sannolikheten för att de själva dels ska dricka alkohol och dels berusa sig. Deras studie har publicerats i *British Medical Journal*.

Forskarnas slutsats är att föräldrar bör begränsa ungdomars filmtittande och förbjuda kläder och saker med alkoholmärken.

EVA EKEROTH

Unga vuxna tackar nej till alkohol

UNGA Betydligt fler unga vuxna avstår helt från alkohol. Störst är ökningen bland unga män. En liten grupp dricker mer, vilket medför att skadorna inte minskar som förväntat.

Bland unga män mellan 16 och 29 år avstår var femte helt från alkohol – en ökning med tolv procentenheter från 2004. Bland kvinnor i samma ålder har andelen helnyktra ökat med nio procentenheter. Detta framgår av Statens folkhälsoinstituts nationella folkhälsoenkät.

Alkoholskadorna bland unga sjunker inte på samma sätt som konsumtionen. Detta beror på att en grupp har ökat sin alkoholkonsumtion. En tredjedel av de unga männen har en riskabel alkoholkonsumtion. Bland unga kvinnor är motsvarande siffra en fjärdedel. Antalet slutenvårdstillfällen för alkoholrelaterade diagnoser har ökat bland 16–29-åringar sedan 1998.

PIERRE ANDERSSON

I den folkhälsopolitiska rapporten föreslås bland annat att regeringen ska skärpa lagstiftningen för alkoholmarknadsföring, förbjuda alkoholbranschen att sponsra idrottsföreningar och idrottsevenemang.

FHI kräver höjd alkoholskatt

För att hjälpa den utsatta grupp som dricker mest måste alkoholskatten höjas och restriktioner för alkoholreklam införs. Det skrev Statens folkhälsoinstituts generaldirektör, Sara Wamala, på DN-debatt.

ALKOHOLSKATT Hon anser att den svenska alkoholpolitiken visserligen varit framgångsrik eftersom unga vuxna dricker mindre än tidigare, men att den inte räckt till för att skydda dem som dricker mest.

Mats Hallgren, forskare vid Karolinska institutet, studerar gruppen som dricker mest.

– Ännu vet vi inte vad som kännetecknar gruppen, men vi hoppas ha svaret om några månader, säger han.

Sett över en tioårsperiod förefaller de som dricker mest ha ökat sin konsumtion samtidigt som andra unga vuxna dricker mindre.

– En tanke är att det speglar den ökade polariseringen i samhället. Skillnaderna i hälsa mellan olika grupper blir större och större, säger han.

Statens folkhälsoinstitut anser att en skattehöjning är den effektivaste åtgärden för att nå dem som dricker mest.

– Vi vet att det fungerar, säger Pi Högberg, utredare på Statens folkhälsoinstitut. Om andra åtgärder är otillräckliga så måste skatterna höjas. Det är det första förslaget i vår folkhälsopolitiska rapport.

Hon hoppas att regeringen ska våga fatta beslut om en skattehöjning trots att alkoholindustrin trycker på för att förhindra det.

– Regeringen har avisat att de vill höja skatten. Vi hoppas att de ska genomföra det också, säger Pi Högberg.

Hon är inte rädd för att smugglingen ska öka om skatten höjs.

– Även i länder med nästan obegränsad införsel har skattehöj-

ningar haft effekt, men höjningen måste följas av en prioriterad införselkontroll och åtgärder mot smuggling, säger hon.

Statens folkhälsoinstitut vill också begränsa möjligheterna att marknadsföra alkohol.

– Det borde åtminstone gå att få bort alkoholreklamen från svenska idrottsevenemang, säger Pi Högberg.

I den folkhälsopolitiska rapporten föreslår Statens folkhälsoinstitut att regeringen ska skärpa lagstiftningen för alkoholmarknadsföring, förbjuda alkoholbranschen att sponsra idrottsföreningar och idrottsevenemang samt pröva hur alkoholreklamen kan begränsas i tevekanaler som sänder från andra länder.

EVA EKEROTH

Ingen alkohol för hälsans skull

Svenska forskare har tittat på alkoholens hälsoeffekter och kommit fram till att det inte finns någon anledning att rekommendera män under 55 att dricka alkohol.

ALKOHOL De svenska forskarna Anders Romelsjö, Peter Allebbäck, Sven Andreasson och Anders Leifman har studerat närmare 50 000 män som skrevs in för militärtjänstgöring i Sverige 1969/1970 då de var mellan 18 och 20 år gamla.

Resultatet redovisas i tidskriften *Alcohol and alcoholism*. Forskarna har tittat på resultaten av hälsoundersökningar, psykologiska tester och alkoholanvändning vid mönstringstillfället och

jämfört med register över dödlighet och sjukhusvistelser fram till 2004. Resultaten visar att ökad alkoholkonsumtion leder till ökad dödlighet, men minskar risken för hjärtinfarkt.

Särskilt minskade risken för icke dödlig infarkt för den som drack alkohol i en mängd som motsvarar 60 g hundraprocentig alkohol per dag. Däremot minskade inte risken för dödlig infarkt.

Forskarna fann också ett tydligt samband mellan alkoholkonsum-

tion vid tiden för mönstringen och sannolikheten för sjukhusvistelse på grund av alkoholrelaterad sjukdom eller skada senare i livet.

Sammanlagt indikerar studien att alkohol har orsakat 420 dödsfall och 61 fall av stroke som inte lett till döden. Samtidigt har 154 fall av icke dödlig hjärtinfarkt förhindrats.

Slutsatsen av studien är att alkohol orsakar många fler dödsfall än det antal fall av icke dödlig hjärtinfarkt som förebyggs. Det finns därför inget stöd för att rekommendera män under 55 att dricka alkohol.

EVA EKEROTH

Ökning av metadondödsfall

Fyra gånger fler dog av metadon 2010 än 2006. Ökningen sammanfaller med kraftigt ökad förskrivning.

METADON Mellan 2006 och 2010 ökade förskrivningen av metadon med 70 procent och antalet dödsfall med över 300 procent.

Den stora ökningen av förskrivningen beror på att alla landsting får starta metadonprogram. Tidigare fanns bara några få pro-

gram, nu är de flera hundra. Det ökar risken för läckage.

Överläkare Sten Carlsson på Beroendecentrum i Västerås tror att dödsfallen beror på doserna i de svenska programmen.

– I London är doserna lägre och de har inte samma problem med läckage, säger hon till SVTs Tvärnytt.

Nadja Eriksson, chef för metadonsektionen på Beroendecentrum Stockholm, anser inte att

deras doser är för höga.

– Dosen provas noga ut för varje patient, säger hon till Accent.

Hon är dock medveten om att läckage finns.

– Ju fler som jobbar med detta desto större risk. Men allt läcker inte från programmen. Det finns andra vägar att få tag på metadon, till exempel via internet, säger hon.

EVA EKEROTH

50%

...har italienarna minskat sin vinkonsumtion med de senaste trettio åren.

Alkoholspons till sportjournalister

MARKNADSFÖRING Bryggareföreningen i Tanzania sponsrar Sportjournalisternas förbunds mediegala med ett belopp motsvarande 250 000 svenska kronor.

Tanzania Daily News skriver att Stephen Kilindo, chef för Bryggareföreningen, motiverar sponorskabet med att man vill visa sin uppskattning för medias bidrag till företagets, och samhällets, framgång.

– Vårt beslut att sponsra evenemanget grundar sig på det faktum att journalister har en stor del i idrottens utveckling och alltid har stöttat Bryggareföreningens aktiviteter, säger han.

Årets gala beräknas locka över 1 000 medieanställda.

EVA EKEROTH

Högre krav än på aktiebolag

EKONOMI I höstas beslutade regeringen att ideella organisationer som tar emot statsbidrag måste anlita auktoriserad revisor vid en omsättning över 200 000 kronor. Ungefär samtidigt bestämde man att aktiebolag slipper krav på revisor vid en omsättning under tre miljoner kronor.

En revisor kostar minst 1 500 kronor per timme, något som innebär stora kostnader för ideella organisationer.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

FOTO: PRIVAT

Anneli Simu Gunnarsson

HALLÅ DÄR!

Anneli Simu Gunnarsson

...som är en av projektledarna i IOGT-NTO-projektet för en hälsofrämjande miljö vid tre folkhögskolor i Västra Götaland som Statens folkhälsoinstitut lyfter upp som ett positivt exempel vid Folkhälsostämman 23–25 april.

Hur känns det?

– Jätteroligt och hedrande att bli inbjuden av Folkhälsoinstitutet. Projektet har fungerat väldigt bra. Vi hoppas att våra idéer om hälsofrämjande arbetsmiljö ska spridas över landet. På tur står IOGT-NTOs egna folkhögskolor.

Vad går projektet ut på?

– Det innehåller teman som kost, tobak, sömn, alkohol och narkotika. Målet är att deltagarna ska utveckla metoder för att arbeta hälsofrämjande.

Vad gör ni rent konkret?

– Vi gör en enkät om hur deltagarna på folkhögskolorna mår, äter och sover. Resultaten presenteras för personalen som får fundera på hur de kan jobba vidare. Vi har också utbildningar för personalen.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Miljonlotteriets VD nominerad till årets hälsochef

Tidningen Chef korade årets hälsochef vid en ceremoni på Kompetensgalan. Miljonlotteriets VD Ludwig Alholt var en av tre nominerade och även om han inte vann känner han sig hedrad och glad. Miljonlotteriet arbetar sedan flera år mycket aktivt med personalhälsa och utsågs redan 2007 till landets friskaste företag.

MILJONLOTTERIET – Det här är jätteroligt för hela företaget som genomsyras av hälsotänkande. Det handlar om både arbetsmiljö och att skapa förutsättningar för aktiviteter. Bland annat promenerar vi på arbetstid två gånger i veckan, säger Ludwig Alholt.

Personalen tränar ihop på fredagar. Det är olika aktiviteter varje gång; simning, boxning, yoga eller gympa. De anställda erbjuds kort på valfritt gym och man har ett korpfbollslag.

FOTO: IOGT-NTO

– Vårt hälsofrämjande arbete har gett resultat. Sjukfrånvaron har minskat dramatiskt och är en tredjedel lägre än när vi började,

säger Ludwig Alholt.

– Jag är väldigt glad bara över att bli nominerad. Det var stort!

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Storbritannien och Irland kan införa minipriser på alkohol

EUROPA Alkoholen kostar det brittiska samhället mellan 17 och 22 miljarder pund per år. Det har fått den brittiske premiärministern att reagera. Inom kort kommer en nationell alkoholstrategi att läggas fram. Enligt The Guardian säger premiärministern att han stöder tanken på minipriser.

Några regioner har redan diskuterat ett pris på minst 50 pence per glas. Skottland har kommit längst, men inväntar EUs godkännande.

– Det här handlar inte bara om fler regler utan om ansvarsta-

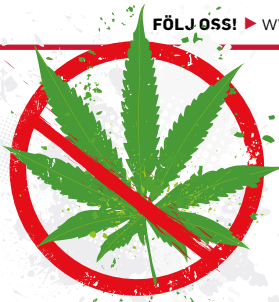
gande och respekt för andra. Alkoholproducenter, pubar och butiker måste samarbeta med regeringen så att ansvarsfullt drickande blir verklighet och inte bara en slogan, säger David Cameron.

Även det irländska hälsodepartementet har tagit fram en alkoholstrategi. Bland rekommendationerna märks minipriser, avgifter för industrin, utfasning av industrins sponsring av sport- och kulturevenemang, restriktioner för försäljning.

EVA EKEROTH

Sverige tappar fart i narkotikafrågan

NARKOTIKAPOLITIK Sverige bär inte längre ledartröjan för en internationell restriktiv narkotikapolitik. Något som märks inför FNs stora möte om narkotika i Wien, dit regeringen bara sänder tjänstemän, inte någon politiker.

FNs narkotikakommissions 55:e årliga möte om global drogkontroll, Commission on Narcotic Drugs (CND), samlar representanter från medlemsländernas regeringar.

Den restriktiva strategin utmanas av såväl legaliseringsförespråkare som de som vill öppna mer för skadelindring (harm-reduction).

Det är bråttom att svara upp, menar departementsrådet Christina Gynnå Oguz.

– FN-mötet stundar, en ny EU-strategi ska tas fram, och det pågår en internationell debatt där konventionerna ifrågasätts och namnkunniga personer, som Kofi Annan, kan tänka sig tillåta vissa narkotika, säger hon till Drugnews.

Hon leder den svenska delegation som ska söka allians med amerikaner och ryssar, värna nuvarande konventioner och behandla ett tiotal resolutionsförslag på FN-mötet. Tjänstemän från Socialdepartementet, UD,

Folkhälsoinstitutet, Läkemedelsverket och ambassaden i Wien kommer till förhandlingarna.

Sven-Olov Carlsson är styrelseordförande för det restriktiva nätverket World Federation Against Drugs.

– Det är väldigt tyst från regeringen, vi saknar den politiska nivån som verkar ha blivit mindre aktiv på internationella arenan. Det innebär att folkrörelser får dra ett tyngre lass för att stå emot legaliseringsivrare som på bred front och med stora resurser försöker vinna mark, säger han.

SVEN LILJESSON, DRUGNEWS

LSD mot alkoholism?

LSD En dos av den psykedeliska drogen LSD kan hjälpa alkoholister att sluta dricka. Det hävdar två norska forskare i en ny studie.

Teri S Krebs och Pål Ørjan Johansen från Norwegian University of Science and Technology (NTNU) har studerat effekten av LSD och hur den kan motverka alkoholism. Studien utfördes på drygt 500 patienter. Forskarna kom fram till att en dos LSD gav likvärdiga resultat som den dagliga användningen av läkemedel som idag används. LSD-dosen hade effekt i upp till sex månader. 59 procent av studiens deltagare slutade antingen att dricka helt eller drack mindre än tidigare, efter en uppföljning som gjorts.

MOA STIERNSTEDT

Brittiska läkare kräver åtgärder mot alkohol

ALKOHOLPOLITIK Nu ger sig brittiska läkare in i alkoholpolitiken. I en debattartikel i The Lancet skriver Dr Nick Sheron tillsammans med sina kollegor vid the University of Southampton, att ca 77 000 personer skulle kunna räddas från att dö av leverskador med en bättre alkoholpolitik. Räknar man in alla alkoholrelaterade dödsfall skulle det kunna röra sig om 210 000 britisks liv, hävdar författarna.

I artikeln föreslår de att regeringen ska gå ifrån den frivilliga överenskommelse de har med alkoholindustrin och i stället lagstifta om minimipriser och mot sådant som extrapriser och erbjudanden.

EVA EKEROTH

BILDEN

Loreen dissas. På melodifestivalens efterfest räckte en av festens sponsorer över en stor flaska champagne till kvällens finalvinnare. Loreen fann sig dock snabbt och lämnade tillbaka flaskan och greppade mikrofonen med ett: "Don't drink!" Loreen är nykterist.

KOMMENTAREN

Ett ord betyder så mycket

Jurister och journalister har mer gemensamt än man kanske kan tro. Båda arbetar med ord och fascineras av deras innebörd. Men där tar likheten slut. Medan journalisten försöker hitta ord för att fånga läsarens intresse och förmedla bilder av ett händelseförlopp så väger juristen varje ord på guldväg, vrider och vänder på dem för att se om de kan ha någon annan innebörd än den som först dök upp i tanken.

Om en gärningsman, som i HD-domen, måste ha förstått att han slog med sitt svärd på en människa, döms han för att avsiktligt ha misshandlat sin sambo synnerligen grovt. Om han däremot bör ha förstått, är det inte bevisat att han avsåg att misshandla henne och brottet blir ett helt annat, med lägre straff som följd.

FOTO: PRIVAT

Eva Ekeröth

Trots att jurister är specialister på att vrida och vända på orden och trots att det kan tyckas att de krångliga lagtexterna verkar vara garanterade mot

missförstånd kan det tydligen uppstå olika tolkningar flera decennier efter att lagen skrevs. Det är vad som hänt i de tre fall där HD ändrat hovrättens domar när gärningsmannen varit berusad. Även om det är svårt för en lekman att avgöra vad som är rätt och fel i de här fallen, känns det inte bra att de som dömts nu döms efter en annan måttstock än tidigare gärningsmän.

Bäst för alla är naturligtvis om brottet aldrig begås. I de här fallen, liksom i de flesta våldsbrott, är det berusade män som slår. Om män höll sig borta från alkohol och kvinnor höll sig borta från berusade män skulle många våldsbrott förhindras. Märkligt att ingen tänkt på det förut...

EVA EKERÖTH

FOTO: SARA LINDQUIST/PUBLIC IMAGE

Stockholmskrogar serverar minderåriga

Enligt Ungdomens Nykterhetsförbund, UNF, är det lätt för minderåriga att köpa alkohol. Organisationen har undersökt några av Stockholms krogar.

ÅLDERSKONTROLL Medlemmar i UNF besökte fjorton krogar på Kungsholmen. På åtta av dem försökte personer mellan 16 och 18 år att köpa alkohol. De lyckades på sex av krogarna.

– Det är uppenbart att det är många som inte förtjänar att ha alkoholtillstånd, säger UNFs ordförande Linda Engström.

"Ett bra uteliv" heter UNFs nya politiska projekt som är anledningen till att de granskat Stockholms krogar. Projektet går ut på att ungdomar ska kunna gå ut och roa sig även om de väljer att vara nyktra.

Det var inte bara försäljningen till minderåriga som granskades.

– Vår undersökning omfattade också utbudet av alkoholfritt, stämningen och hur personalen jobbar. Vi vill att den som väljer att vara nykter ska få en lika bra kväll som den som dricker

alkohol, säger Linda Engström.

Hon tycker inte att kommunerna ser allvaret i problemet.

– Ibland får de som säljer till minderåriga en varning men inget mer. Det borde vara så enkelt som att om du bryter mot alkohollagen blir du av med tillståndet.

Anders Häregård är chef för tillståndsenheten i Stockholms stad. Han säger att detta inte alls var vad han trodde.

– Det här är inte bra. I de tester vi har gjort klarar krogarna sig väldigt bra. Då har 96 procent av ungdomarna vägrats servering. Jag har inte hunnit sätta mig in i UNFs undersökning, men det är helt klart en signal vi måste ta på allvar. Den slutsats vi drar är att vi måste lägga mer vikt vid att se till att ålderskontrollen fungerar, säger han.

MOA STIERNSTEDT/EVA EKERÖTH

Mer än hälften positiva till alkoholfria flyg

FOTO: ISTOCK

En undersökning gjord av flygjämförelsesajten Skyscanner visar att 52 procent av resenärerna är positiva till alkoholfria flygningar.

ALKOHOLFRI – Vi gissade att det skulle finnas en efterfrågan, men att den var så stor blev vi väldigt förvånade över, säger Linda Edstrand, Skandinavienchef på Skyscanner till Accent.

En dryg tredjedel av de tillfrågade tycker att alkohol ska få serveras ombord. För 13 procent spelade det ingen roll om det serveras alkohol eller inte.

– Det verkar finnas en efterfrå-

gan på flygningar utan berusade personer, säger Linda Edstrand.

Hon berättar att de, i undersökningen, fick följande kommentar: "Jag har jobbat ombord i många år och även flugit för utländska bolag utan alkohol. Det är en enorm skillnad och berusade personer kan i många fall innebära en direkt fara för flygsäkerheten."

EVA EKEROTH

Barn känner igen alkoholmärken

REKLAM Tioåringar känner igen fler alkoholprodukter än populära snacks. Det visar en ny brittisk undersökning. Studien gjordes på 400 barn mellan 10 och 11 år. Av dem identifierade 79 procent Carlsberg och Smirnoff som alkoholdrycker. Det kan jämföras med att 74 procent identifierade Ben & Jerry's som ett glassmärke.

I studien, som finansierats av Alcohol Concern, fick barnen se märkesnamn, logotyper och TV-reklam för alkoholdrycker, läsk, frukostflingor, kakor och snacks.

De skulle sedan kategorisera produkten som mat, läsk eller alkoholdryck.

Alcohol Concern vill att alkohol-reklam regleras hårdare och att man ser över alkoholens sponsring av idrotts- och kulturevenemang.

– Det är nödvändigt att vi har tydliga evidensbaserade regler för marknadsföring av alkohol för att skydda konsumenterna, särskilt barn och unga, säger en talesman för kulturdepartementet. Han säger också att åtgärder har vidtagits.

EVA EKEROTH

Är du eller någon du känner IOGT-NTO:s SOBERHJÄLTE 2012?

I år tilldelas vi ett nytt pris – IOGT-NTO:s Soberhjärte. Priset är på 25 000 kronor och delas ut till en eller flera mottagare (personer eller organisationer) som under året verkar för ökad trygghet, trygghet, gemenskap och påverkan.

En jury är utsedd av arbetsmarknaden. Jurya består av förbundsordförande Anna Carlstedt, Bengt Göransson, Anja Karinsdotter och Erik Wagner. Priset delas ut i Stockholm på Folkets hus den 17 maj.

Du kan nominera din soberhjärte! Det gör du på iogt.se/soberhjalte där det också finns ytterligare information. Jurya tar emot nomineringar till och med 17 april. Frågor besvaras via erk.wagner@iogt.se eller 08-6726052.

Nytt pris för sober hjälte

IOGT-NTO | År inrättat IOGT-NTO ett nytt pris. Årets Soberhjärte kommer att utses på Folknykterhetens dag. Priset är på 25 000 kronor och delas ut till en eller flera mottagare, det kan vara personer eller organisationer, som under året har verkat för IOGT-NTO:s kärnvärden; nykterhet, gemenskap och påverkan.

– Vi har inrättat priset för att vi vill lyfta upp personer i och utanför rörelsen som gör bra saker inom våra kärnvärden. Vi tycker inte att priset bara ska vara internt, utan även personer utanför rörelsen ska kunna nomineras, säger Erik Wagner, ansvarig för strategisk utveckling på IOGT-NTO.

Många medlemmar är engagerade i andra, liknande organisationer. Det här är en chans för dem att bli årets Soberhjärte.

– Pristagaren utses av en jury som består av förbundsordförande Anna Carlstedt, Bengt Göransson, Anja Karinsdotter och jag själv. Man nominerar sin Soberhjärte genom att gå in på www.iogt.se/soberhjalte, säger Erik Wagner.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Skåne

...blir platsen för kongressen år 2015.

Anställda inom media dricker mest på jobbet

ARBETSLIV Media, information och PR är de branscher som har den mest liberala alkoholkulturen. Det visar en ny norsk undersökning av fler än 10 000 anställda i 25 branscher. Bank finans och försäkring följer tätt efter, sedan kommer de som arbetar med försäljning, IT, hotell- och restaurang, fria yrken och konst.

Mest traditionell syn har de som arbetar med renhållning. Hack i häl kommer de som arbetar med hälsa och sociala frågor, lärare och VVS-anställda.

Studien har genomförts av Stiftelsen Bergens klinikkene i samarbete med universitetet i Bergen. Den visar också att de som arbetar i offentlig sektor upplever alkoholkulturen som mindre liberal än de som arbetar i privat sektor.

Det är dock inte särskilt vanligt att man dricker i jobbsammanhang. De flesta, 67,7 procent, uppger att det skett mer sällan än en gång i månaden och 17,5 procent att de aldrig druckit i samband med arbetet.

Ju högre upp i hierarkin desto mer alkohol i samband med arbetet. Mest dricker manliga toppchefer. Minst dricker kvinnor utan chefsposition.

EVA EKEROTH

84%

...av finländarna anser att vin endast ska få köpas på Alko. Det är en ökning med tio procent sedan förra året.

Konsumtionsgränser för alkohol ifrågasätts

De råd som ges om hur många glas alkohol per dag och vecka man kan dricka ifrågasätts av forskarna Robin Room och Tim Stockwell. Vetenskapligheten bakom råden liksom möjligheten för allmänheten att följa dem är tveksamma anser de.

ALKOHOL I en artikel i Drug and Alcohol Review skriver Robin Room, tidigare chef för SoRAD, nu verksam i Australien, samt Tim Stockwell, Victoriauniversitet i Kanada, att trots att det blivit så populärt att tala om nivåer för hur mycket alkohol man kan dricka utan risk, finns det betydande brister i underlaget.

De flesta länder har idag riktlinjer. Vanligen både rekommendationer för vilken veckokonsumtion som inte ska överskridas och en övre daglig gräns. De kompletteras ofta med råd om i vilka situationer man helt ska låta bli att dricka. De vetenskapliga

grunderna för råden har sällan ifrågasätts.

En utmaning för forskningen är att ta fram begripliga och enkla riktlinjer trots att alkohol är så starkt sammankopplat med både sociala och medicinska risker. Riskerna är dessutom olika från individ till individ och kan också variera för samma individ, beroende på omständigheterna.

En annan utmaning är att få människor att ta till sig riktlinjerna och tillämpa dem på rätt sätt. Alkoholdrycker finns av många olika slag. De innehåller skiftande halt av alkohol. Öl kan innehålla allt från 0,5 till 25 procent alkohol. Dryckerna serveras också i allt från små snapsglas till enorma sejdlar, så det är svårt att ge riktlinjer i form av antal glas.

En tredje utmaning, enligt Robin Room och Tim Stockwell, är att studierna man drar slutsatser från, om nivån för riktlinjerna, baserar sig på självrapportering. När människor ska uppge hur mycket de dricker underskattar

de oftast sin konsumtion. Risknivån sätts sedan i jämförelse med nykterister. I den gruppen rensar man inte alltid bort tidigare alkoholkonsumenter, varken måttlighets- eller högkonsumenter.

Inte blir det lättare av att de sjukdomar och skador som alkoholen kan medföra har olika samband med konsumtionen. För vissa ökar risken linjärt, medan för andra verkar det finnas ett J-format samband som ger en skyddseffekt av måttlig konsumtion, men som övergår i en risk om konsumtionen ökar. Det finns exempel på ännu fler olika typer av samband.

I artikeln ställer Robin Room och Tim Stockwell frågan om det med sådana utmaningar verkligen är värt att försöka hitta riktlinjer att föra ut till allmänheten.

De hoppas få igång en nyanse-rad debatt som förhoppningsvis kan leda till riktlinjer som står på bättre grund än dagens.

EVA EKEROTH

Nu är det snart dags för Folknykterhetens vecka!

Årets kampanj är Fest för alla, med underrubriken Alkoholfri garanti. I år är det ett rörelsegemensamt arrangemang, där alla fyra förbunden är med.

Fest FÖR ALLA

Kampanjen pågår under hela vecka 20, men fokus för det rörelsegemensamma samarbetet ligger på Folknykterhetens Dag den 17 maj då vi föreslår en familjedag på stan.

Tanken med kampanjen och familjedagen är att arrangera aktiviteter som sprider glädje och som visar på fördelarna med alkoholfria mötesplatser. Fest för alla blir en gatufest dit både barn, vuxna och äldre är välkomna. Vi ska återta det offentliga rummet helt enkelt!

Gå in på www.iogt.se/fnv2012. Där kan du läsa mer om kampanjen, ladda ner tipshäftet och talarstöd samt beställa material.

Vi ser fram emot att fira Folknykterhetens vecka tillsammans med er.

Mycket nöje!

Beteenden som kännetecknar ADHD stämmer även väl in på vissa barn som växer upp med missbruk. **Trots detta tas inte föräldrarnas alkoholvanor upp rutinmässigt när ADHD utreds och eller när stödinsatser planeras.** Bland de som jobbar med barn till missbrukare finns en oro att insatserna kan bli felriktade.

NR 3/2012 **ACCENT** 15

Hon påpekar att symtomen vid ADHD kan likna dem som barn med mycket besvärlig hemsituation eller tidigare trauma kan visa. Därför måste man noggrant kartlägga tänkbara orsaker till barnets beteende. Det finns inga biologiska eller andra metoder att säkerställa diagnosen ADHD, utan den bygger på information från patient och anhöriga. En utredning bör utesluta alla andra anledningar till barnets beteende. Detta slås fast i Socialstyrelsens kunskapsöversikt "ADHD hos barn och vuxna".

Ett av de vanliga diagnossystemen vid ADHD-utredningar är DSM-IV – ett omfattande frågeformulär som ska ringa in de symtom som definierar ADHD. Frågorna gäller dock enbart barnets beteende

och nämner inte alkohol eller andra droger i hemmet.

Vid utredningar bör det även göras kompletterande intervjuer med bland annat föräldrar och skola. Men rutinerna för hur dessa intervjuer görs skiljer sig åt från ställe till ställe. Barn- och ungdomspsykiatri i Blekinge svarar exempelvis att man bara pratar om alkohol i de fall då barnet självt eller någon förälder tar upp detta, eller om utredarna ser någon anledning att göra det: "Vi ställer inte rutinmässigt frågor om föräldrars alkoholvanor när de söker hjälp för sina barn på BUP."

Även om utredningar är omfattande finns det saker som kan påverka möjligheterna att upptäcka missbruk.

– Alkohol är känsligt – alla har ett förhållande till det. Psykiatri har en rad blinda fläckar och det finns bristande kunskaper om missbruk. Den som frågar på ett naivt sätt får inga bra svar, menar Magnus Landgren.

Annika Brar tror att utredarnas förutsättningar i vissa fall kan påverka. I Stockholms läns landsting betalar exempelvis beställarna en särskild ersättning per utredning.

– Det är viktigt att utredningen blir bred och tar hänsyn till både neurobiologiska och psykosociala faktorer. När man får betalt per utredning finns en risk för att man missar viktiga aspekter.

Enligt de gällande behandlingsrekommendationerna för ADHD ska stödåtgärder vara det första steget. Ett exempel kan vara föräldrastöd. Att ha ett barn med ADHD kan innebära en stor påfrestning för en familj – det förstår man lätt genom att läsa allt från vetenskapliga studier till bloggar.

Flera studier visar att mammor till ADHD-barn upplever mer stress än övriga mammor. Om föräldern dessutom själv har en egen problematik ökar belastningen. Ett barns beteende kan också intensifiera föräldrarnas drickande, som i sin tur förvärrar barnets beteende. Denna onda cirkel kan resultera i allt allvarigare problem för hela familjen.

Här spelar både arv och miljö roll; det finns studier som visar att föräldrar från familjer med en historik av alkoholproblem ökar sin konsumtion av alkohol efter att ha

Olika samband mellan ADHD och missbruk

- Barn till alkoholister löper högre risk än andra att drabbas av olika psykiatriska besvär och eget missbruk. **Risken att utveckla ADHD är 2,8 gånger högre bland barn som växer upp med missbruk.** 30 % av barn med ADHD har en förälder med samma diagnos.
- Bland vuxna som får diagnosen ADHD finns en mycket stor andel som någon gång under livet har missbrukat alkohol eller narkotika. **Cirka var tredje bland missbrukare och var femte alkoholmissbrukare beräknas ha ADHD.**
- Förekomsten av alkoholproblem är högre bland pappor till pojkar med ADHD (och/eller trostsyndrom och uppförandestörning) än bland övriga pappor.
- Mödrar till barn med ADHD och som hade egen ADHD hade oftare ett missbruk, framförallt om de hade låg socioekonomisk status.
- Socioekonomiska förhållanden har betydelse för barns hälsa och utveckling, inte minst för barn med ADHD.
- Andelen barn som medicineras för ADHD är högre hos barn som har adopterats. Enligt Svenska FAS-föreningen har troligtvis vissa av dessa barn fetalt alkoholsyndrom (FAS). Många alkoholskadade barn får aldrig veta orsaken till sina problem, utan får istället diagnoser som ADHD.

interagerat med ett barn med ADHD-beteende. Föräldrar utan denna släkthistoria hade i högre utsträckning utvecklat tekniker för att hantera stress som inte handlade om alkohol. Dessa föräldrar minskar snarare sin alkoholkonsumtion.

Hur tas alkohol och andra droger upp i föräldrastödet? På ADHD-center i Stockholm finns en omfattande kurs- och stödverksamhet. Man har rutiner för att hänvisa till beroendevården om missbruksproblematik upptäcks – men alkohol och droger hos föräldrarna finns inte med i kurserna: "Det ligger utanför målet för våra föräldrautbildningar. Om frågan kommer upp däremot diskuteras den självfallet."

Riksförbundet Attention är en intresseförening för personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som ADHD. I deras faktablad om hur man som förälder kan stötta sitt barn står det: "Röriga, ostrukturerade och oförutsägbara miljöer kan förvärra barnens svårigheter och skapa mycket onödigt stress och förvirring. Barn med ADHD mår bäst om dagen är förutsägbar och väl strukturerad."

"Vi ställer inte rutinmässigt frågor om föräldrars alkoholvanor när de söker hjälp för sina barn på BUP."

Bland flera av stödgruppsledarna som

- Medicinering kräver att föräldern

– Men jag håller med om att man alltid

PRATA OM MISSBRUKET – KAN GE BARNEN RO

Stödgrupper

- Cirka 80 procent av landets kommuner kan erbjuda stödgrupper för barn som växer upp med missbruk, enligt en rapport från IOGT-NTOs Juniorförbund. Verksamheten är inte lagstadgad och kan drivas i olika regi.
- Stödgruppen är en pedagogisk verksamhet, inte terapi. I gruppen får barnen träffa andra med liknande erfarenheter och gruppedagogiken bidrar till att barnen slipper skuld och skam.

borde ta upp alkohol utifrån perspektivet att det är stressande att leva i en familj med ADHD-problematik och att man gör det för barnets skull. Man borde kunna ta upp alkoholen på ett rutinmässigt plan i utredningen, för att slippa skuldbelägga.

Hur viktigt det är med tidiga och breda insatser bekräftas av de fängelseinterner som Annika Brar intervjuat i sin bok "Från busfrö till brottsling". Först i vuxen ålder fick de en ADHD-diagnos och möjlighet till behandling. När de såg tillbaka på sin barndom önskade de att någon hade sett deras svårigheter i skolan, i stället för att bara skälla på dem.

– De säger också själva att de hade behövt mer stabilitet i hemmet. De levde alla i olika slags kaos, bland annat med misshandel och missbruk. ■

NOTER:

1. EN UTFÖRLIG KÄLLFÖRTECKNING MED DE VETENSKAPLIGA STUDIER OCH ARTIKLAR SOM ANVÄNTS SOM KÄLLOR FINNS ATT LÄSA PÅ WWW.ACCENTMAGASIN.SE
2. DE SVAR SOM ACCENT HAR FÅTT FRÅN STÖDGRUPPSLEDARNA ÄR INTE NÖDVÄNDIGTVIS REPRESENTATIVA FÖR ALLA SOM JOBBAR MED STÖD TILL BARN TILL MISSBRUKARE.

Frid Hansen anser att vi i hela Norden har vi haft stort fokus på ADHD – det är ett väldigt ensidigt perspektiv.

– Jag tror att vi som fackfolk kan bli för snabba med att tänka "detta är säkert ADHD" när vi möter barn som kämpar med oro, koncentrationssvårigheter och inlärningssvårigheter.

Frid Hansen är psykolog vid norska Borgestadskliniken. Hon är också en av få som öppet problematiserar den ökade diagnostiseringen av ADHD av barn utifrån ett missbruksperspektiv.

– Många av de barn som jag har mött genom åren har burit på mycket ångest, förvirring, rädsla och förtvivlan som en följd av föräldrarnas missbruk. Deras symptom har visat sig i form av bland annat koncentrationsbrist.

Hon menar att vuxna i större utsträckning borde vara i dialog med barnet och bli bättre på att se helheten. Att ställa frågor som "Vad hindrar dig från att koncentrera dig? Hur går dina tankar?", innan man sätter igång hela den stora apparaten med utredning.

Självklart finns det barn som har genuina koncentrationssvårigheter och de ska ha en ADHD-diagnos och ibland även medicin, tycker Frid Hansen. Däremot menar hon att barn med ADHD och som lever i en familj med missbruk även behöver få prata om det som oroar dem när det gäller själva missbruket.

– I mitt arbete har jag mött barn som känner sig missförstådda när vuxenvärlden enbart fokuserar på att problematiken finns hos dem. Barnen upplever att de inte får hjälp med hela sig.

Om utredare inte uppmärksammar missbruket så fortsätter barnet att leva i en situation där det far illa, menar Frid Hansen. När hon har utbildat utredare säger de själva att missbruk är ett svårt ämne att ta upp – de vet inte hur de ska göra.

FOTO: BÖRGESTADSKLINIKEN

– Många talar om det svåra samtalet, men jag kallar det för det nödvändiga samtalet. De som gör de här utredningarna behöver ha kunskap om beroendeproblematik och om hur förnekelse av missbruket fungerar. Alla som kommer i kontakt med barn som har de här svårigheterna bör ta upp frågor om alkoholvanor. Man frågar ju om allt annat – varför inte om detta?

Vuxenvärlden behöver också visa barnen att de får lov att prata om alkohol, och om det som har förvirrat dem. Även om det är svåra frågor är det något som vi bör klara av, utan att det ska ses som anklagande.

– Jag tänker att vuxenvärlden kan vara svår och när vi vuxna har det svårt så berör det barnen. Det är faktiskt möjligt att ha två svåra tankar i huvudet samtidigt; barnets beteende kan både bero på ADHD och vara ett symptom på att det känner oro för mammas eller pappas drickande. ■

A photograph of a wall clock and a security camera in a dimly lit room. The clock is round with a white face and black numbers, mounted on a dark wall. A security camera is mounted below it, pointing towards the left. The lighting is dramatic, with strong shadows and highlights.

STRAFFRABATT ÅT BERUSADE?

Högsta domstolen, HD, har **sänkt straffet i tre mål där gärningsmannen varit berusad**. Skälet är att de valt att tolka lagen annorlunda än tidigare.

TEXT EVA EKEROTH FOTO LARS FORSSTEDT

Kritiker menar att HD därmed ger straffrabatt åt den som är berusad, men också att man överskridit sina befogenheter. Den 7 mars föll domen i det så kallade Samurajmålet. En man som tidigare dömts av hovrätten för mordförsök på sin sambo fick brottsrubriceringen ändrad till synnerligen grov misshandel och straffet sänkt till fem års fängelse av Högsta domstolen.

Kärnan i diskussionerna rör prövningen av uppsåt. Det finns en lagregel som säger att om en gärning har begåtts under självförvällat rus skall detta inte föranleda att gärningen inte anses som ett brott. Den har hittills tolkats som att den som berusat sig frivilligt automatiskt har uppsåt till brott eftersom gärningsmannen borde förstått att det kunde medföra att han begick brottsliga handlingar.

Högsta domstolen påpekar i sin dom, vid flera tillfällen, att regeln fortfarande gäller, men att den inte längre ska tolkas som den som är berusad alltid kan sägas ha haft uppsåt. I stället ska en vanlig uppsåtsbedömning göras även i dessa fall.

I den senaste domen förklarar domstolen detaljerat hur man resonerat, men det framgår på flera ställen att bevisläget när det gäller uppsåt är svårt när gärningsmannen är tillfälligt påverkad av en psykisk störning, särskilt om det gäller försöksbrott.

Madeleine Leijonhufvud, professor emerita i straffrätt, är kritisk mot domen.

– Högsta domstolen argumenterar länge och väl för att man inte ska anta att gärningsmannen hade uppsåt att döda. Sedan antar de själva att han, efter en

stund, borde förstå att det är en människa och inget monster han slår på. Det finns ingen grund för det antagandet i domen. Om man strikt följer HD:s logik borde han friats helt, säger Marianne Leijonhufvud.

Martin Borgeke, justitieråd vid Högsta domstolen och den som förberedde målet, håller inte med.

– Det är svårt att i den skrivna domen få med allt som kommer fram i rättssalen, men vi har verkligen försökt att redovisa resonemanget bakom vår uppfattning att han måste ha förstått att det var en människa han misshandlade.

Han menar också att domen inte ska ses som att berusning är en förmildrande omständighet.

– Det är viktigt att inte domen missförstås på det sättet, säger Martin Borgeke. Men det ska inte heller automatiskt

Bakgrund: Så resonerar HD i domen

- Mannen i fråga dömdes i såväl tingsrätt som hovrätt för **mordförsök**. HD dömer honom istället för synnerligen grov misshandel.
- Mannen och kvinnan levde ihop sedan några månader tillbaka. Den aktuella kvällen hade de druckit vin och sett på skräckfilm tillsammans. Kvinnan drack ungefär en flaska vin medan mannen drack omkring tre flaskor på kort tid. Kvinnan gick och lade sig och undrade så småningom varför mannen inte kom. Hon hittade honom sovande i soffan och väckte honom varpå han uppfattade att han blev attackerad av fiktiva figurer. Han grep sitt samurajsvärd och högg henne minst tio gånger för att försvara sig. Efter överfallet ringde mannen en granne och bad denna larma ambulans. **Kvinnan ådrog sig livshotande skador**, men överlevde attacken.
- Högsta domstolen anser det styrkt att den dömde mannen tillfogat kvinnan skadorna, men däremot inte att han **hade uppsåt** att döda kvinnan. Det fanns inga tecken på att paret var ovänner och hans agerande efter våldsutövandet tyder inte heller på något sådant. HD hittar heller inga bevis för att mannen inte skulle kunnat missuppfatta situationen på det sätt han beskriver.
- Däremot anser HD att mannen misshandlat kvinnan under så lång stund att han måste ha hunnit bli medveten om att det var en människa han angrep. Därigenom anser HD att det finns bevis för **uppsåtlig misshandel** och att den måste anses som synnerligen grov med tanke på omfattningen.
- Domstolen har tagit hänsyn till ett rättspsykiatriskt utlåtande som visar att mannen vid tillfället var drabbad av en **stressreaktion efter ett alkoholutlöst impulsgenombrott** med en kortvarig förvirring av psykosnära karaktär. Det framkommer också av utlåtandet att mannen inte brukar bli aggressiv när han dricker alkohol och att han därför inte kunde förutsäga sitt beteende. Därmed kan inte hans reaktion anses vara självförvållad.
- De två tidigare domarna gällde dels en man som **knivhuggit två personer** under alkohol- och läkemedelspåverkan. Tingsrätten dömde mannen till åtta års fängelse för mordförsök. Något som hovrätten senare höjde till nio år. Högsta domstolen prövade fallet och ansåg att mannen vid tillfället inte kunde anses ha uppsåt att döda eftersom mannen enligt vittnesuppgifter uppträtt förvirrat. De dömde istället mannen för grov misshandel.
- Det andra fallet gällde en man som dömts till mordbrand sedan han **tänt eld på en långtradare**. HD friade mannen med hänvisning till hans tillstånd vid brottstillfället.

betraktas som om man hade uppsåt, bara för att man var berusad. Alla måste få en rättvis bedömning, berusad eller ej.

Madeleine Leijonhufvud är också kritisk mot att den nya lagtolkningen, som första gången gjordes i höstas, inte fattades i plenum som brukligt utan att endast fem av 16 ledamöter deltog i beslutet. I den kritiken instämmer tidigare överåklagaren Sven-Erik Alhem.

– Det är obegripligt att HD gör på det viset. Det är klart att de får kritik. Det här är ju en tolkningsändring som bör fattas i plenum, säger han.

Martin Borgekes förklaring är att det

var svårt att få ihop alla justitieråden inom rimlig tid.

– Vår bedömning var att mannen skulle få sitta häktad för länge, säger han.

Madeleine Leijonhufvud går till och med så långt att hon menar att HD har överskridit sina befogenheter när man gör en ny tolkning av lagen. Eftersom lagen tolkats på samma sätt under lång tid utan att riksdagen valt att göra några ändringar måste man anta att de varit nöjda.

– Jag hoppas att lagstiftaren går in och förtydligar vad som gäller, säger hon. Hur lagen ska tolkas är en rättspolitisk fråga.

Sven-Erik Alhem tycker dock att den nya tolkningen är rimlig och att HD:s senaste dom är bra.

– Det är en helt riktig dom. Som ordförande i Brottsofferjourernas riksförbund tycker jag att rättssäkerheten är viktigast av allt, både för offer och för gärningsman. Det har ibland varit si och så med den saken för berusade personer, säger Sven-Erik Alhem.

Han är inte heller orolig för att bevisningen när det gäller uppsåt blir för svår.

– Polis och åklagare måste börja arbeta annorlunda. De måste bli grundligare i sin bakgrundsbild av gärningsmannen, hur han uppträtt under berusning tidigare till exempel. Hittills har det viktigaste varit att bevisa att gärningsmannen varit berusad, nu måste de bevisa att han faktiskt hade uppsåt, säger Sven-Erik Alhem. ■

"Det är en rättspolitisk fråga."

MADELEINE LEIJONHUFVUD

Mari Jungstedt

Maskrosbarnet som blev författare

Hon är sinnebilden av framgång.
Men Mari Jungstedt är trött på bilden av sig själv
som "succékvinnan". Hon är ett maskrosbarn
som har fått kämpa hårt för att nå sina mål.

TEXT MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN FOTO MOA KARLBERG

Nej, någon duktig flicka är hon sannoligen inte, Mari Jungstedt. Det är hon nog med att poängtera när vi slår oss ner i hennes spatiösa vardagsrum med sex meter i takhöjd. Vid första anblicken är det svårt att tro på. Mari är sprudlande, rapp och lika färgstark som kuddarna i fönstersmygen.

– Aktiv, driftig och disciplinerad är jag ju. Men någon prestationshysteri har jag aldrig känt. Jag låter lusten styra mitt skrivande och tänker aldrig att jag måste prestera ännu bättre nästa gång. Det blir som det blir. Och hittills har det ju gått bra, säger Mari med ett skratt.

Vi ska återvända till skrivandet längre fram i samtalet. För det går inte att komma ifrån att det är tätt sammankopplat med hennes bakgrund som barn i en familj med alkoholmissbruk.

– Min pappa drack under hela min barndom, men jag har väldigt fragmentariska minnen från den tiden. När jag var nio år skildes mina föräldrar, säger Mari och berättar att hon minns bråk och skrik,

ljudet av en burk starköl som öppnas. Hon minns känslan av oro, utsatthet och ledsenhet där hon satt på övervåningen i sitt rum och lyssnade på föräldrarna – som var ett par som hyste varma känslor för varandra, men som vittrade sönder av alkoholen.

– Vi bodde i ett välordnat radhusområde med blanka bilar på uppfarterna och duktiga hemmafruar som vinkade av sina män på morgnarna. På ytan såg allt bra ut. Pappa var dataingenjör och lika lite närvarande som andra fäder på den tiden. Men bakom den välordnade fasaden frodades en känsla av underlägsenhet och en längtan efter bekräftelse. Där och då grundades min svaga självkänsla. Jag upp-

levde att alla andra hade det så bra och jag skämdes över vår dysfunktionella familj.

Åren efter skilsmässan hade Mari och hennes far sporadisk kontakt och efter att hon fyllde 18 år tappade hon helt kontakten med honom. Han dog när hon var 26 år.

– Jag bär på en enorm sorg över att det blev så här och över att jag som barn inte fick det jag behövde. Lyckligtvis har jag syskon och vi har funnit mycket stöd hos varandra, säger Mari.

Barndomens ständiga längtan efter att bli sedd och älskad fick konsekvenser när hon kom upp i tonåren. Hon flydde

"Min pappa drack under hela min barndom."

MARI JUNGSTEDT

in i ett festande, som till viss del handlade om ångest över att hennes mamma insjuknade i cancer. Skolan skötte hon dock alltid. Den gav struktur och mening i en kaotisk tillvaro. Senare, när Mari började dejta killar, var hon snabb med att dumpa dem innan de hann dumpa henne.

– Jag hade svårt att lita på män. Jag tyckte inte att jag var värd att bli älskad på riktigt och så snart det blev allvar efter några månader började jag hacka på killarna. Jag förstörde förhållandet för att jag inte orkade vara kvar när det blev för ”bra”. Det blev ett destruktivt mönster

som bröts först när jag 28 år gammal träffade min man Cenneth på journalistutbildningen i Sundsvall. Han vägrade lämna mig och fanns kvar vid min sida oavsett vad jag sa och gjorde.

Det tog några år, men med Cenneth

blev Mari till slut trygg. Hon gick också i terapi.

– I dag tror jag på kärleken, nu tror jag att jag är värd att bli älskad. Cenneth helade mig!

Mari skrattar igen. Det gör hon ofta.

Inom loppet av bara något år blev hon lycklig mamma till en flicka och en pojke. Hon slutförde så småningom journalistutbildningen och fick jobb på SVT som programledare på det regionala nyhetsprogrammet ”ABC”. Där blev hon kvar till 2003, då hon debuterade med kriminalromanen ”Den du inte ser”. Att hon började skriva var mest ett infall. Familjen hade byggt klart huset i Nacka, där de då bodde, när Mari satte sig och skrev ner ett minne på en A4. Längtan efter att skriva skönlitterärt hade förstås funnits där, men hon var inte säker på att hon kunde. Men sidan blev till en bok som antogs.

– Då tänkte jag att jaha, det var ju kul att ha skrivit en bok, nu går jag tillbaka till journalistiken igen. Men mitt förlag förväntade sig att jag skulle skriva en bok till. Och på den vägen är det, säger Mari och blickar ut över söders betonggrå skyline.

Hon får det att låta så enkelt. Hon bara skriver. Låter lusten styra. Någon skrivkramp lider hon inte av. Inte heller någon stress eller press. Skulle en bok händelsevis bli försenad så skulle hon inte få panik. Så allvarligt är det inte, menar hon. Däremot kräver författandet avskildhet och viss koncentration. Under sex intensiva vintermånader sitter hon på sin kammare – ett litet krypin här i lägenheten – och skriver, mest under kontorstid. De sista månaderna går hon in i ett ännu intensivare skede. Då händer det att hon vaknar på natten och funderar på boken och till och med går upp för att skriva.

– Så länge jag håller på med intrigen och skriver har jag ett slags tunnelseende. Allt jag kan tänka på är den bok jag håller på med just nu. Men så snart jag har knutit ihop alla trådar öppnas mina sinnen igen och jag blir mottaglig för nya intryck. Idéer till min kommande bok växer fram,

”I dag tror jag på kärleken, nu tror jag att jag är värd att bli älskad”

MARI JUNGSTEDT

ofta genom något jag sett eller hört, fun-
derar Mari.

– Det har hittills inte hänt att jag stått
där utan idéer, de bara kommer! Det har
inte varit så att jag har haft en strategi
eller en plan för mitt författande. Om idé-
erna hade tagit slut så hade det fått vara
så. Men på något underligt vis spinner
min hjärna igång.

Maris böcker utspelar sig på Gotland,
varifrån maken kommer. Familjen till-
bringar hela somrarna på ön och det är
här som hon gör mycket av sin research.
Nya boken ”Den sista akten”, som kom-
mer ut i maj, utspelar sig delvis på en tea-
ter. Så i somras blev det mycket research
på Romateatern.

Men Maris främsta drivkraft som
författare är att hon vill berätta om barns
utsatthet. Att det blivit i just spännings-
romanens form handlar om att hon går
igång på spänning och mysterier – hon har
alltid gillat deckare och tycker också att
deckaren som genre lämpar sig väl för att
skildra vår samtid, samhället och – inte
minst – relationer.

– I alla mina böcker finns barns utsatt-
het som en röd tråd. I en bok är det en
kille som blir mobbad. I en annan en tjej
som lever med alkoholiserade föräldrar.
För mig är det viktigaste att se barnen! De
ska inte behöva gå och bära på en massa
saker inom sig.

Med sina egna erfarenheter i bagaget
vet Mari hur skört det kan vara och hur
viktigt det är att som förälder vara närva-
rande, bekräftande och lyssnande. Hon
vårnar mycket om samtalen med Rebecka
och Sebastian. Att sitta ner och fika och
bara vara tillsammans.

– Det finns inga genvägar, man måste
finnas där i vardagen och bygga närhet
och ett förtroende från det att barnen är
små. Att bygga upp deras självkänsla och
få dem att känna sig värdefulla är den vik-
tigaste gåvan en förälder kan ge sina barn,
säger Mari, som blir lycklig av att kura
ihop sig i soffan med dottern och äta pop-
corn och kolla på film. Eller gå upp varje
morgon och äta frukost med sina barn.

Frågan om alkohol har förstås kommit
upp. Mari är ingen fundamentalist som
vill förbjuda vare sig själv eller sina barn
att dricka. Hon tycker att det är bättre att
de dricker måttligt och kontrollerat och
vårar stå för det än att de smyger med det.

Fakta

Namn: Mari Jungstedt

Ålder: 49

Familj: Maken Cenneth och barnen
Rebecka, 19 och Sebastian, 18

Bor: I Stockholm och på Gotland

Yrke: Författare, har gett ut nio böcker
om kommissarie Knutas. Den senaste,
Det fjärde offret, kom ut i maj 2011. Maris
böcker är översatta till 15 språk.

Bakgrund: Reseledare, modell och jour-
nalist, programledare på Ekot och ”ABC”.

Själv avstår hon starksprit, men kan ta ett
glas vin.

– Jag tror inte på pekpinnar, utan på
dialog. Man måste ha lite inlevelseförmå-
ga och minnas hur det var att vara ung. Jag
brukar säga; sitt och sippta långsamt på en
öl för sällskaps skull. Frågar någon om du
ska ha mer så är det bara att säga att du
redan har. Det är ändå ingen som vet hur
många öl du har druckit. Då slipper man
stå till svars. Mina barn har faktiskt aldrig
kommit hem fulla.

Barnen är numera 18 och 19 år gamla
och självgående. Därför vågade Mari sig
för första gången på att hyra ett hus under

”Jag tror inte på
pekpinnar, utan
på dialog.”

MARI JUNGSTEDT

några månader på Kanarieöarna – en dröm
som hon länge närt. Språket kan hon
sedan sina år som reseledare, så det har
inte varit svårt att komma in i samhället.

Där har hon nu vistats under vårvintern
för att slutföra arbetet med sin nya bok.
Hon blir hemma i Stockholm några veck-
or. Sedan far hon tillbaka till Spanien igen.

– Det är ett experiment. Men jag nju-
ter verkligen av solen och värmen, det är
underbart, säger hon med ett leende.

Kanske blir det en del sköna prome-
nader på de spanska sandstränderna. Det
är nämligen en av de upplevelser som gör
Mari riktigt, riktigt lycklig. Precis som en
snabb galopp, skidåkning, naturen, utom-
husvistelser och umgänge med barnen.

– Enkla nöjen, som att hand i hand
med Cenneth gå och hämta morgontid-
ningen i brevlådan på Gotland – det gör
mig lycklig. ■

Enligt FN-organet UNODC odlades
31 000 hektar koka i Bolivia under
2010. Samma år odlades 61 200 hektar
i Peru och 57 000 hektar i Colombia.

NU SLÅSS BOLIVIA FÖR KOKAN

Synen på kokabladet har förändrats i Bolivia. Av respekt för urgamla vanor vill man tillåta viss odling och kräver att få undantag från **FN:s narkotikakonvention**.

Kokabladet har blivit nationalsymbol – men i dess spår följer fortfarande stora problem.

TEXT **LEANDRO SCHCLAREK MULINARI** FOTO **JESPER KLEMEDSSON**

Som en krona över La Paz ligger El Alto. Till denna stad har människor från den andinska landsbygden migrerat i hopp om ett bättre liv. Vi befinner oss i Sydamerikas fattigaste land, i ett av dess fattigaste bostadsområden. Här driver Maria-Luisa Rodriguez, 56, tillsammans med sin son en liten restaurang i hemmets vardagsrum. På 4 000 meters höjd kryper kölden in i mörket och biter sig fast. Byggmaterialet som används är främst soltorkad lera som blandats med halm och annat som kan binda. Hemmets fyra väggar är emellertid inte något större skydd mot vädrets makter: isoleringen håller varken kylan ute eller värmen inne. Maria vet, hon lider av reumatism.

– Titta på mina fingrar, säger hon och visar upp sina händer som hon formar till en knytnäve.

Mot sina krämpor tuggar hon varje kväll koka. Enligt många bolivianer har det gröna bladet långtgående medicinska effekter och hjälper, förutom mot höjdsjuka också mot magkrämpor och sjukdomar som diabetes. Allt detta är dåligt vetenskapligt underbyggt enligt västerländska mått, men det hjälper Maria i alla fall.

– Jag behöver inte mer bevis än så, konstaterar hon.

En av de intressanta aspekterna med Marias relation till koka är att hon enbart haft vanan inne sedan ett tiotal år tillbaka. Hennes mamma, som var quechua, en av landets 36 ursprungsgrupper, tuggade dagligen. Men eftersom samhället såg ner på denna tradition, såg den som något som "indianer" gör, vidareförmedlade Marias mamma aldrig det till sina söner och döttrar. Det är först på gamla dagar som Maria omprövat barndomens föreskrifter och omfamnat denna tusenåriga tradition med rötter i Inkatiden.

Det som hänt i Bolivia, och som Maria är ett exempel på, är att samhället fått en ny syn på ursprungsfolken, landets majoritet. Det har varit en lång process med många milstolpar, men från att ursprungsfolken i mitten av 1950-talet fick rösträtt har det apartheid-liknande systemet som spanjorerna lämnade efter sig, börjat att monteras ner. Det nya samhällskontrakt som människor krävt har lagt grunden för kontinentens starkaste sociala rörelser. År 2005 förde dessa fram Rörelsen för socialism (MAS) och landet fick då sin första president med ursprungsbakgrund: kokabonden Evo Morales. Han utlovade en revolution.

Delia Arce, 30, befinner sig sedan två dagar i La Paz för att sälja sin koka.

El Alto hänger som en krona, på 4000 meters höjd, över La Paz. Hit har många från Bolivias landsbygd, främst quechuas och aymaras, migrerat i hopp om en bättre framtid. Bolivia är Sydamerikas mest ursprungstäta land.

För tvåbarnsmodern Delia Arce, 30, handlar det om att överleva. Hon sitter på cementgolvet framför sina kokapåsar på La Paz kokamarknad, den största i landet. Hit kommer traktens bönder för att sälja sin skörd. Den intensiva lukten från bladen fyller den slitna industrilokalen med en höliknande doft. Vägarna är slitna och förstärker intrycket av de tunga liv som männen och kvinnornas sargade händer vittnar om. Medan Delia luftar kokan genom att röra om i plastsäcken, springer hennes barn omkring och leker. Som för så många andra i hennes situation är Delias dröm att barnen ska kunna skaffa sig en utbildning som tillåter dem att lyfta sig ur fattigdomen.

– Vår skörd räcker för att överleva, vi får till maten och ibland något extra, säger hon och beskriver sin åkerlapp på 20 gånger 20 meter som ”sliten” och ”trött”. Tre till fyra kokaskördar per år gör att jorden de brukar snart inte orkar mer. Vad som händer då vet hon inte.

Det var denna typ av livshistoria med dess tillhörande drömmar och slit som banade vägen för Evo Morales. Med honom vid maktens roder har kokan fått en framträdande roll i samhällslivet och i landets nya grundlag definieras växten som en nationell symbol. Det är nu slut med sammanstötningarna mellan bönder

och militärer vilket var vardagsmat åren runt millenniumskiftet. Under denna epok hade bolivianska regeringar gjort gemensam sak med USA i deras ”War on Drugs”. Det handlade om att utrota råvaran till kokain.

Hur har det då gått under den nya regeringens mandat? Har USA:s värsta farhågor besannats? Det som människor i Bolivia är eniga om är att den traditionella konsumtionen av kokablod spridit sig till nya grupper i samhället. Idag tuggar inte bara ursprungsfolken och gruvarbetarna, utan också studenter och stadsbor som Maria. Lyxiga restauranger specialiserade på rätter med kokamjöl har också sett dagens ljus.

Den internationellt språngheta frågan är dock inte den traditionella konsumtionen, även om denna också motarbetas, utan hur stor del av skördarna som går till kokainmarknaden. Enligt FN-organet UNODC odlades i Bolivia 31 000 hektar koka år 2010. Rapporten som presenterades i september 2011 beskrevs av FN-

organet som ”uppmuntrande nyheter” då produktionen trots allt varit stabil i Bolivia de senaste åren. Det som inte minst gör att de bolivianska siffrorna beskrivs i positiva ordalag är att de läses som en jämförelse: I Peru odlas nämligen 61 200 hektar och i Colombia 57 000. Bolivia står alltså ”enbart” för 20 procent av den andinska regionens kokaproduktion.

Juan Carlos Alurralde, vice utrikesminister, tar emot på sitt kontor i centrala La Paz genom att erbjuda koka-te, en dryck med likande effekter som vanligt te och kaffe. Han är stolt över FN-siffrorna och påtalar att man lyckats utan stöd från USA:s Drug Enforcement Agency (DEA). Deras närvaro var permanent i Bolivia fram tills att de slängdes ut ur landet 2008 efter ideologiska kontroverser med Morales regering.

– Vi har visat världen att vår ”koka ja, kokain nej”-strategi varit fruktbar. Vi har dessutom nått dit vi är utan övergrepp mot de mänskliga rättigheterna.

I samband med intervjun passar viceministern även på att ge en känga till Sverige som inom FN-systemet blockerat

”Vår skörd räcker för att överleva.”

DELIA ARCE

Fortsatta problem i kokans spår

De stora mängder koka som odlas i Bolivia konsumeras inte bara som blad. Även så kallad kokabas – en produkt som uppstår halvvägs in i processen från kokablåd till kokain – missbrukas i landet. Enligt uppgifter har missbruket fått spridning bland ungdomar, på vissa ställen så stor att skolorna inte längre klarar av att hantera situationen.

Kokabas är inte bara extremt beroendeframkallande – det är också extra hälsofarligt tack vare att det innehåller spår av gifter som används i kokaintillverkningen, såsom bensin eller fotogen. Statistik från FN:s narkotikaorgan UNODC visar att det är fler i Bolivia som missbrukar kokabas än kokain.

Mycket tyder på att produktionen av kokain inom Bolivias gränser ökar. Tidigare har man mest odlat råvaran och fört ut den till kokainfabriker i Colombia – endast enklare och mer primitiv kokaintillverkning har skett i landet. Den senaste tiden har myndigheterna hittat och förstört ett antal produktionsanläggningar i landet där man importerat den Colombianska tekniken.

PIERRE ANDERSSON

Maria-Luisa Rodríguez, 56, lider av reumatism och tuggar koka varje kväll.

På samma sätt som godis och läsk
säljs koka i lagom stora portionsför-
packningar runt om i Bolivia.

Ernesto Cordero representerar kokaproducenterna från Yungas, Boliviäs traditionella kokadistrikt.

Juan Carlos Alurralde, vice utrikesminister.

"Vår 'koka ja, kokain nej'-strategi har varit fruktbar."

JUAN CARLOS ALURRALDE

Boliviäs strävan att avkriminalisera den traditionella konsumtionen av kokablåd. I internationella fördrag likställs nämligen kokain med kokabladet.

– För oss handlar det om att försvara ursprungsfolkens rättigheter och traditioner. Sverige som är ett land som värnar denna typ av principer borde lyssna på våra argument.

Modellen som Bolivia tillämpat och som viceministern prisar betecknas "social kontroll". Statens frånvaro i stora delar av landsbygden har inneburit att ursprungsfolkens organisationer och småbrukarnas fackförbund axlat en viktig samhällsfunktion. Dessa sammanslutningar bygger vägar, ser till att rättvisa skipas och reglerar i jordfrågor i många bygemenskaper. Idag samarbetar de även med polisens och andra myndigheter i arbetet med att begränsa de olagliga kokaodlingarna.

För att på allvar förstå hur systemet fungerar föreslår viceministern Juan Carlos Alurralde ett återbesök på kokamarknaden, där Delia Arce och hennes grannar håller på att få sålt sina skördar. Från La Paz centrum till Villa Fatima där marknaden är belägen, är det 30 minuters taxiresa uppför vältrafikerade men små gator. Försäljningen i den grön-gråa industrilokalen är för en utomstående komplex. Kokabladdets kvalitet, ju tunnare desto bättre, är en

av faktorerna som avgör priset. Kommer sen inne på marknaden är också uppdelad i rum där varje by har sin plats och sätter sitt eget pris. Detta system, utan mellanhänder, syftar till att få ner försäljningen till kokainindustrin eftersom det tillåter kontroll.

Förutom kokabönder arbetar på kokamarknaden också personer som Agustin Cruz. Han är här på ett tvåårigt mandat från sin by och berättar att hans uppgift är att övervaka kommersen samt se till så att allt flyter på. Agustin förklarar att säckarna kommer hit med otaliga stämplor och lämnar med minst lika många. Stämplorna reflekterar på ett sätt landets komplicerade byråkrati, men är också en illustration av den sociala kontrollen: för att odla koka behövs tillåtelse från byrådet, såväl som den lokala, kommunala och regionala fackföreningen – och överallt stämplor.

– Systemet ska göra det omöjligt att handla med säckar som inte är registrerade längs med vägen till staden, förklarar Lorenzo.

På kokamarknaden har kommersen tagit paus för dagen. Morgon har övergått i eftermiddag och taxibilar fyllda till bredden har lämnat La Paz. Ett lugn lägger sig över byggnaden, som förbyts när frågor om kokain kommer på tal. Trots allt rör det sig om 10 000-tals hektar utöver

Fakta. Koka och kokain

Koka har tuggats i Anderna i tusentals år. Där har ursprungsbefolkningen använt de gröna bladen för ökad syreupptagningsförmåga på de höga höjderna och för att orka arbeta mer. Dess uppiggande effekt gör också att koka konsumeras som vanligt te, ofta efter maten för att förbättra matsmältningen. Växten som uppfattas som "helig", inte minst bland aymars och quechuas, används i rituella sammanhang som medicinalväxt.

Koka narkotikaklassades av FN 1961. Kokabladet innehåller mellan 1–0,5 procent kokain och det behövs 100-tals kilo blad för att framställa drogen. Sedan 2005 arbetar Boliviäs regering för att få det internationella samhället att revidera detta beslut.

I början av 2011 meddelade Sverige att de uppfattade att en legalisering av kokabladdstuggande skickade "negativa signaler som inte överensstämmer med de åtgärder som vidtas i kampen mot narkotikahandel och användningen av narkotika".

Debatten kring kopplingen mellan koka och kokain saknar en internationell konsensus, delvis eftersom de olika sidorna inte är överens om de olika begrepps innebörd.

LEANDRO SCHCLAREK MULINARI

Lorenzo Ilagueta, 52, och Felipe Machaca, 65, väger ytterligare en säck med koka på marknaden i La Paz. Säckarna kommer in från landsbygden för att vägas och mätas, och distribueras sen till hela landet.

de avtalade som odlas i Bolivia. Tidigare regeringar hade slagit fast att 12 000 hektar fick odlas för att täcka landets traditionella konsumtion av koka. Med Evo Morales-regeringen uppskattades att 20 000 hektar behövdes. Produktionen överstiger idag ändå det tillåtna. Frågan är vilka som bryter mot den gemensamma överenskommelsen. Till denna kokamarknad är det producenter från La Paz-regionen Yungas som kommer med sina säckar. Det andra stora kokaområdet i landet är Chapare, president Morales hemort. Och det finns en uttalad politisk konflikt mellan de olika landsändarna.

– I Yungas är vi inte rädda för att låta USA inspektera. Varför är vår broder Evo det i Chapare, säger Ernesto Cordero, som basar över kokaproducenterna på marknaden.

Det insinuerande uttalandet görs medan han sitter bakom ett stort skrivbord. Ett tiotal personer från organisationens ledning följer samtalet. Ibland tar någon av dessa ordet, annars sitter de mest tysta. Deras närvaro ska förstås som ytterligare ett exempel på hur den sociala kontrollen fungerar i denna typ av organisationer: det handlar om att se till så att ingen säger något som inte avtalats, men också att göra alla närvarande kollektivt ansvariga för budskapet som förmedlas.

Stämningen är betydligt mer avslappnad uppe i El Alto hemma hos Maria där hennes son dukat undan efter att de sista matgästerna lämnat. På köksbordet ligger en stor kokapåse som Maria med jämna mellanrum sticker ner handen i för att i nästa rörelse föra ett blad mot munnen. Många

"Vi är inte rädda för inspektion."

ERNESTO CORDERO

kan inte sova om de tuggar på kvällen, men det kan hon. Maria berättar att förutom reumatism lider hon också av magproblem: hon har svårt att smälta mat och har ofta ont. Besvären förvärrades för några år sedan då hennes läkare skrev ut piller till henne.

– Jag har blivit allergisk mot västerländska läkemedel, säger Maria och slår fast att det trots allt var bra eftersom det bidrog till att hon gick över till traditionella kurer.

– Idag har koka blivit min bästa vän. ■

Fakta. Bolivia och narkotikakonventionerna

I juni 2011 meddelade Bolivia att man lämnar FN:s narkotikakonvention från 1961. Samtidigt meddelade man att man har för avsikt att inträda igen – men då med ett undantag som tillåter odling och bruk av kokablad.

Om en tredjedel av de 184 länder som är med i drogkonventionen säger nej till att Bolivia återinträder med reservationen att kokatuggande godkänns, kommer landet att som enda drogproducerande land i världen stå utanför konventionen.

Bolivia har tidigare krävt att kokabladet ska tas bort från FN:s lista över illegala substanser, dock utan resultat. Flera länder, däribland Sverige, USA och Storbritannien, sa nej.

PIERRE ANDERSSON

Gå en sommarkurs på Tollare Folkhögskola i Stockholm

Tollare folkhögskola kan i år erbjuda bl a ett antal
konstkurser under v 24 och v 32. Alla kurser har
etablerade/erfarna konstnärer som lärare. Se vår
hemsida och anmäl dig snarast. Först till kvarn..!

www.tollare.org

SÅ KOMMER KAT HIT

Stora mängder kat smugglas till Sverige varje vecka. Och fort går det. Max 36 timmar får det gå från att växten skördas i Kenya till att den tuggas i Sverige – annars förstörs drogen.

Kat är en växt drog från växten *Catha Edulis* som odlas på buskar på Afrikas horn och arabiska halvön. Drogen skördas tidigt på morgonen och buntar av skott sätts ihop till ett knippe, en så kallad mardouf, som lindas in i ett bananblad. En bunt väger 150–200 gram och kostar ca 150 kronor i missbrukarledet. När man smugglar kat till Sverige smugglar man i jutesäckar med cirka 10 kilo kat per säck.

– Man smugglar mellan 70 och 150 kilo åt gången. 200 kilo räknas som grovt narkotikabrott och det vill man inte komma över, säger Lars Hansson, nationell tullspecialist på droger vid Tullverket.

Till Sverige smugglas 4–5 ton kat i veckan. 2010 beslagtogs den svenska tullen drygt 19 ton kat, vilket är en ökning med 13 ton på fem år. Ökningen beror på att den svenska tullen haft projekt där man har prioriterat katsmugglingen.

– Kat skapar mycket socialt elände i många familjer. Vi måste ta hand om våra invandrare

och det är därför det är viktigt med sådana här projekt, säger Lars Hansson.

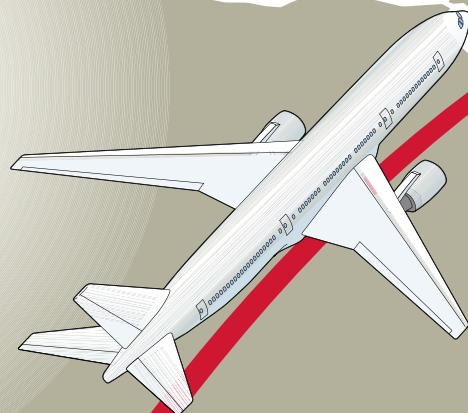
I Holland har man bestämt sig för att förbjuda kat från sommaren 2012, men än så länge är vägen via Amsterdam den vanligaste till Sverige. När kriminaliseringen träder i kraft kommer transporterna troligen att gå via Storbritannien i stället, ett av de sista länderna i Europa där kat fortfarande är tillåtet.

En kriminalisering i båda länderna kommer enligt Lars Hansson att leda till att smugglingen i Europa minskar, men den kommer inte att försvinna helt.

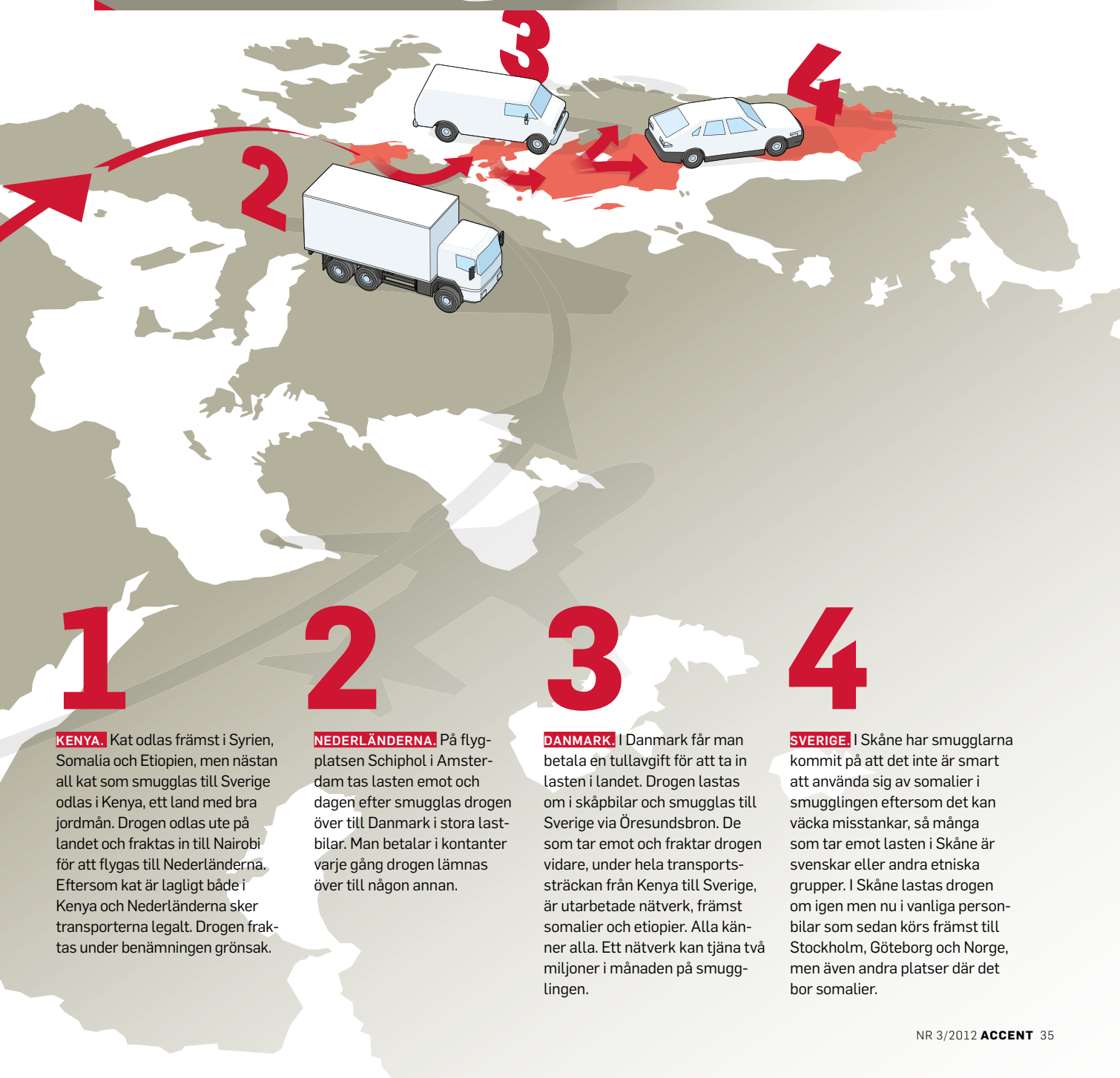
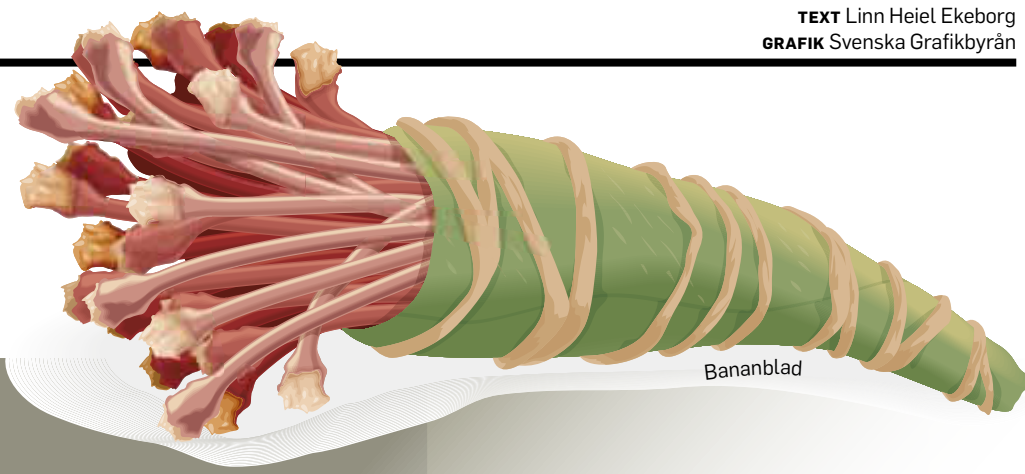
– Det finns ett omfattande missbruk i Europa. Många etniska grupper har kat som en del av sin kultur, säger Lars Hansson.

Catha edulis

Hos odlaren
Katbusken är grön året om och blir vanligen 6–7 meter hög.

I missbrukarledet
Vikt per bunt (mardouf):
150–200 gram
Kostnad: cirka 150 kr

1 KENYA. Kat odlas främst i Syrien, Somalia och Etiopien, men nästan all kat som smugglas till Sverige odlas i Kenya, ett land med bra jordmån. Drogen odlas ute på landet och fraktas in till Nairobi för att flygas till Nederländerna. Eftersom kat är lagligt både i Kenya och Nederländerna sker transportererna legalt. Drogen fraktas under benämningen grönsak.

2 NEDERLÄNDERNA. På flygplatsen Schiphol i Amsterdam tas lasten emot och dagen efter smugglas drogen över till Danmark i stora lastbilar. Man betalar i kontanter varje gång drogen lämnas över till någon annan.

3 DANMARK. I Danmark får man betala en tullavgift för att ta in lasten i landet. Drogen lastas om i skåpbilar och smugglas till Sverige via Öresundsbron. De som tar emot och fraktar drogen vidare, under hela transportsträckan från Kenya till Sverige, är utarbetade nätverk, främst somalier och etiopier. Alla känner alla. Ett nätverk kan tjäna två miljoner i månaden på smugglingen.

4 SVERIGE. I Skåne har smugglarna kommit på att det inte är smart att använda sig av somalier i smugglingen eftersom det kan väcka misstankar, så många som tar emot lasten i Skåne är svenskar eller andra etniska grupper. I Skåne lastas drogen om igen men nu i vanliga personbilar som sedan körs främst till Stockholm, Göteborg och Norge, men även andra platser där det bor somalier.

MÄN OCH ALKOHOL

– EN OMÖJLIG KOMBINATION?

Att alkohol ofta för med sig våld är välkänt.

Faktum är att **män blir betydligt våldsammare än kvinnor när de dricker**. Varför är det så?

TEXT EVA EKEROTH BILD TOBIAS BERVING

Att det finns en koppling mellan alkohol och mäns våld är välkänt. I en BRÅ-studie uppger 70 procent av de män som blivit utsatta för våld att gärningsmannen var påverkad av alkohol eller andra droger. Av offren uppger 45 procent att de själva var påverkade vid tillfället. Även kvinnor kan slåss och bråka när de är fulla, men det är inte alls lika vanligt.

Män blir helt enkelt mer våldsamma när de dricker.

Docent Fredrik Spak, avdelningen för samhällsmedicin och folkhälsa vid Göteborgs universitet, tror inte att det beror på någon biologisk skillnad.

– Det är helt klart kulturellt betingat. Det finns inte mycket som tyder på att det skulle finnas en specifikt manlig reaktion på alkohol, inte heller på att män skulle vara mer aggressiva än kvinnor, säger han.

Han tror snarare att våld på stan är något som vissa vill ha, även om han har svårt att veta vad det fyller för funktion.

– Det handlar om gäng som går ut i syfte att bråka och slåss, som en manifestation av den egna styrkan och makten. De ser till att vara väldigt tuffa. Det är oftast killar, men det förekommer även flickor. Våldet är inte alltid det primära, det kan

i stället handla om att råna någon. Det underlättar om de dricker sig berusade, eller använder någon annan drog, för att våga utföra vad de planerat, säger han.

Han tror att vi har en mer fördömande syn på kvinnor som blir våldsamma och att det har en återhållande effekt.

– Jag tycker inte att det är förvånansvärt att vi fördömer kvinnors våld. Vårt bristande fördömande av mäns våld tycker jag är mer anmärkningsvärt, säger Fredrik Spak.

Att män delvis agerar annorlunda än kvinnor när de är fulla kan också ha att göra med mäns och kvinnors skilda förväntningar på alkoholen.

En engelsk studie, gjord av Fiona Measham, visar att unga kvinnor strävar efter en "kontrollerad kontrollförlust". Med det menar hon att de vill koppla av och ha roligt, men inte tappa kontrollen totalt.

Kvinnorna vet att det är en risk mot deras personliga säkerhet och att det dessutom ofta fördöms av omgivningen.

Unga män, däremot, har ofta gränsöverskridandet som mål med berusningen. Även en amerikansk studie av Damaris Rohsenow har funnit liknande skillnader i förväntningar. Kvinnorna i den studien hade lägre förväntningar på att alkoholen skulle medföra nöje och avslappning än vad männen hade. I stället förutsåg kvinnorna att alkoholen skulle göra att de fungerade sämre, både kognitivt och motoriskt. De flesta kvinnorna trodde att andra blev mer positivt påverkade av alkohol än de själva.

Damaris Rohsenow tolkade resultatet som att kvinnor är mindre nöjda med rusets effekter än män.

Liknande resultat framkommer i en undersökning gjord av Maria Abrahams-

"Gränsöverskridandet är oftast målet med berusningen."

son på SoRAD. I den uppger unga män att alkohol försätter dem i ett behagligt tillstånd där de inte behöver bry sig. Det är en attraktiv känsla som de har svårt att hitta på annat sätt än genom att dricka alkohol. Berusningen beskrivs som ett ansvarsbefriat undantagstillstånd där vanliga regler inte gäller.

De unga kvinnorna i hennes undersökning känner sig iakttagna och iakttar sig själva, även när de är berusade. De vaktar sig för att inte gå för långt och sätter upp osynliga gränser. Berusningen skapar ett tillfälle att få göra något de vill. Med alkoholens hjälp skapar de en önskvärd situation där de blir mindre blyga och har lättare att ta kontakt med andra. De känner sig snyggare och uppfattar andra som snyggare, men för kvinnorna ursäktar alkoholen ingenting.

Precis som Fredrik Spak är Maria Abrahamsson övertygad om att orsaken till mäns och kvinnors skilda upplevelser av och inställning till alkohol har kulturella orsaker.

– Män ansvarsbefrias av oss andra, säger hon. Vi godtar lättare deras förklaringar att det var alkoholens fel.

En studie om alkohol och sex visar att

kvinnor oftare väljer att ha sex när de är berusade än när de är nyktra, men att de väljer skyddat sex. Mäns vilja att ha sex påverkas inte av alkohol. Däremot påverkas deras val så att de väljer oskyddat sex. Det kan ses som ytterligare ett tecken på att män uppfattar att de befrias från ansvar för de handlingar de begår under ruset.

Om berusningen är så mycket mer attraktiv för män än för kvinnor är det inte så konstigt att män dricker mer. Enligt CAN:s rapport "Drogutvecklingen i Sverige 2010" dricker män ungefär dubbelt så mycket som kvinnor.

Bland ungdomar i nionde klass är dock könsskillnaderna inte så uttalade. Det kan vara ett tecken på en ökad jämställdhet, men Fredrik Spak påpekar att det egentligen är orättvist att jämföra flickor i den åldern med pojkar i samma ålder.

– Flickor i 16-årsåldern är mer psykiskt, socialt och biologiskt mogna än sina manliga klasskamrater, säger han. Ofta umgås de med äldre pojkar och påverkas av deras alkoholvervanor.

Maria Abrahamsson menar att flickor i högre grad än pojkar uppfostras att ta ansvar för sitt beteende.

"I stället för flickor borde det vara unga killar som är hårt hållna".

MARIA ABRAHAMSSON

– De varnas för vad de kan råka ut för om de blir fulla och blir på så sätt intalade att de har ansvar för vad som sker, säger hon.

Hon påpekar att föräldrar oroar sig för att deras döttrar ska bli överfallna när de är berusade och varnar dem för främlingar, vilket leder till en diffus rädsla hos flickorna.

– Det är killarna som både råkar ut för olyckor och våld och utsätter andra för det. Både genom att slåss och genom att sätta sig på en moped eller vattenscooter och köra för fort trots att de druckit.

– I stället för flickor borde det vara unga killar som är hårt hållna, säger Maria Abrahamsson. ■

VÅGA MINNAS

Våra Gårdar visar omskakande dokumentär om våldtäkt.

När filmaren Ewa Cederstam var arton år utsattes hon för en grov våldtäkt. En man trängde sig in i hennes lägenhet och tvingade sig till sex under våldsamma och förnedrande former. Ewa anmälde våldtäkten och det blev rättegång. Mannen dömdes till 3,5 års fängelse. Här hade historien kunnat sluta. Ewa trodde att det var över, att hon hade lämnat det svåra bakom sig. Hon och hennes familj la locket på. Tänkte att det känns nog bättre om man inte håller på och petar i såret hela tiden.

Men våldtäkten, som inträffade för mer än tjugofem år sedan, lämnade aldrig Ewa. Nu har hon gjort en dokumentärfilm om händelsen som på många sätt formade om hennes liv. Hon är själv huvudperson i filmen. Egentligen höll hon på med ett annat projekt – en film om dömda våldtäktsmän – när hon insåg att historien hon verkligen ville berätta handlade om henne. Så hon bytte fokus.

"Våga minnas" handlar just om att våga minnas och våga prata om det som hände. Ewa talar i filmen med sina föräldrar, som i backspeglarna inte förstår varför de inte frågade henne och visade att det brydde sig. Hon talar med sina vänner, sin man och en polis som ger henne möjlighet att genomgå ett nytt förhör. För att framkalla minnen.

Ewas smärta är påtaglig. Än i dag har hon svårt att prata om exakt vad som hände när våldtäktsmannen slog ner henne, hotade henne med en sax, klippte sönder hennes kläder och – slutligen – våldförde sig på henne.

– Egentligen handlar inte min film om själva våldtäkten utan om tystnaden efteråt och de konsekvenser som övergrepp får, både för individen och samhället. Varje människa

FOTO: MARTINA IVERUS

"Filmen handlar egentligen om tystnaden efteråt."

EWA CEDERSTAM

kan känna igen den här tystnaden, det man inte talar om. Den finns i alla familjer. Filmen handlar också om alla ringar på vattnet som uppstår efter en sådan här händelse. Den drabbar i så många led och påverkar så många människor, säger Ewa som ser filmens titel som en uppmaning. Våga minnas! Våga prata!

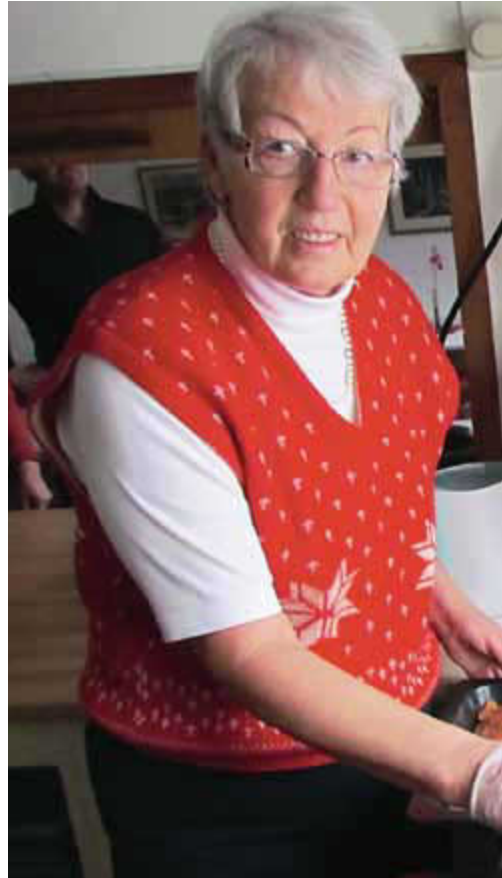
Hämnd har aldrig varit aktuell för Ewa.

Våldtäktsmannen betyder ingenting för henne och han har heller ingen roll i filmen. Däremot drivs hon av en vilja att komma förbi och vidare. Och en vilja att hjälpa människor att våga prata om det som är svårt.

Filmen distribueras av Folkets Hus i samarbete med Våra Gårdar. Våra Gårdars medverkan är att tillsammans med Mantaray Film arrangera möten med Ewa Cederstam på bio runt om i landet i samband med att filmen visas.

Längre fram kommer dokumentären även att visas på teve.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

SES PÅ DAGTID I VETLANDA

Föreningsträffar brukar äga rum på kvällarna. **I Vetlanda arrangerar man i stället lunchträffar** varje månad – något som har visat sig fungera utmärkt.

TEXT OCH BILD **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN**

Det råder full aktivitet i köket på IOGT-NTO-lokalen i Vetlanda. Barbro Lundqvist och Lillian Johansson förbereder det sista inför anstormningen av medlemmar som snart kommer för att äta lunch. I dag bjuds det på ugnsbakad lax och stuvad potatis med sallad och bröd.

– Åh, det här är lika roligt varje gång, vi som jobbar har väldigt kul ihop! Vi räknar med att det kommer fyrtio personer i dag, så det är mycket som ska klaffa, säger Barbro och skickar in den sista plåten med laxfiléer i ugnen.

Hon berättar att matlaget – som består av 5–6 personer – planerar matsedeln i god tid. Vem som ska köpa vad och vem som ska laga vad. Det mesta förbereds hemma och tas med hit för uppvärmning.

Sextio kronor kostar lunchen, som går av

stapeln varje månad. 306 Fridsams ordförande Bengt Isaksson berättar att föreningen har haft medlemsluncher i ett par år nu. Inspirationen kommer från en förening i Lovikka som anordnade just sådana här lunchträffar. Luncherna är omåttligt populära och nästan alla medlemmar – 239 stycken – försöker komma vid åtminstone något tillfälle.

– Förutom luncherna ordnar vi också en stor nyårsfest här. Vi brukar vara över 100 personer, flera av dem icke-medlemmar som tycker det är skönt att slippa alkohol på nyåret, säger Bengt, som börjar förbereda sig inför lunchgästernas ankomst.

En efter en droppar de in, betalar och står och pratar och minglar i den rymliga hallen. Stämningen är varm och vänskap-

lig. Några går in i matsalen och beundrar de vackert dukade långborden. Det är fest i luften och många har klätt upp sig dagen till ära. De flesta känner varandra sedan innan. Att träffas här på den månatliga lunchen är något av en händelse i byn. Några har dock varit här någon timme innan lunchen för att köra ett pass i gymmet nere i källaren. Ett bra sätt att arbeta upp aptiten kanske!

– Den här lunchen vill jag inte missa! Jag har varit medlem i femtio år och kommer alltid hit, för gemenskapen och för

Fakta. IOGT-NTO Jönköping

Medlemsantal: 1651
Antal föreningar: 20 aktiva
Omsättning: en miljon kronor

att träffa andra medlemmar, säger Erna Sköld och får medhåll av Elsa Nilsson, som också ser till att vara här vid varje medlemslunch.

– Och så är det ju så bra mat också, influerar Malte Strid och spanar bort mot serveringsbordet. Klockan närmar sig ett och när klockan är slagen ropar Barbro att nu är det dags. Mittenbordet får gå först och snart ringlar sig kön lång. Lillian lassar på lax och potatis. Sallad och bröd får man ta själv.

En stund senare har alla fått sin mat och sorlet stiger kring borden. Det smakar mycket bra, tycker Astrid Håkansson och lägger till att det är skönt att slippa laga mat själv i alla fall en dag.

Samtalen är allt ifrån trevande till högljudda. Det skrattas och småpratas. Att 306 Fridam är en vital förening – trots hög medelålder – råder det ingen tvekan om. Många är gamla bekanta som finner ytterligare en anledning att träffas under trevliga former.

Vid ett av borden sitter Siv och Göran Rydén och pratar om en kommande föreningsresa till Gästrikland med Gunny och Einar Rostedt. De hör egentligen till Landsbro-föreningen, men kommer gärna hit.

– Vi gör massor av roliga saker ihop i vår förening. I höst åker vi exempelvis till Sälén och fotvandrar, sammanhållningen är otroligt bra, säger Siv och tillägger att Fridsam också är en riktigt bra förening med stark

"Man känner sig alltid välkommen här."

SIV RYDÉN

gemenskap och många glada medlemmar.

– Man känner sig alltid välkommen här. Bengt är en riktig eldsjäl som får föreningen att blomma. Han är ju före detta kommundirektör och har många kontakter, vilket är en stor fördel. Jag tror verkligen att det är viktigt att göra saker tillsammans i en förening, det skapar sammanhållning och gör att man känner sig behövd, säger Siv med eftertryck.

När lunchen börjar lida mot sitt slut och efterrätten har serverats – glass med frukt – är det dags för lite lättare underhållning. Bengt tar mikrofonen och välkomnar två nya medlemmar in i föreningen. De river ner stora applåder. Sedan tar Brita Isaksson, Bengts hustru, över och läser en andaktsfull dikt om våren som är i antågande. Ännu en stund dröjer sig medlemmarna kvar över kaffekopparna. Det är svårt att slita sig när man har trevligt! ■

HALLÅ DÄR!

Gunvor Nygren

Ordförande Jönköpings distrikt.

Hur ser medlemsutvecklingen ut i distriktet?

– Den minskar en del, men det känns som att vi är på väg uppåt igen. Vi har kommit igång med värvning och hade nyligen en utbildning i medlemsvärvning. Vi har bland annat värvat i Gnosjö. Vi har dock varit mer aktiva kring Vit Jul. I julas var vi med på A6, ett stort köpcentrum, i Jönköping.

Vad har ni på gång i år?

– Nytt för i år är 20–40-satsningen. Vi har ett starkt UNF-distrikt och många närmar sig övergången till IOGT-NTO. Vi behöver förmå UNF:arna att bli laggisar och måste förstås kunna erbjuda dem något konkret som passar deras åldersgrupp, som vi tänker ligger mellan 25 och 40. Än så länge är vi i startgrupparna och för en diskussion om hur och vad vi ska göra.

Vilka utmaningar har ni framför er?

– Ja, en viktig utmaning är ju att få UNF:arna att gå över till IOGT-NTO. En annan utmaning är att förmå föreningar att göra utvecklingsplaner, inte bara verksamhetsplaner. Vi har dragit igång ett projekt kring detta i sydvästra länet. Tanken är att föreningarna ska bryta ner förbundets mål till lokalt nivå. Vilka aktiviteter kan man ha? Hur syns och hörs man? Att ha en utvecklingsplan är viktigt för tillväxten och framtidschoppet. ■

HALLÅ DÅR!

Hillewi Wahl,

har skrivit boken "Extremt kul" som handlar om Nordic Military Training.

Vad är Nordic Military Training?

– Det är en funktionell och tuff träning med det militära ledarskapet som förebild. Man tränar muskelstyrka, kondition och uthållighet. Men även kamratskap och glädje.

Träningen bedrivs alltid utomhus, året om, i alla väder.

FOTO: JULIANA WIKLUND

Berätta om boken.

– Den handlar om resan jag gjorde från ett kroppsligt vrak. Jag började träna Nordic Military Training för ett och

ett halvt år sedan och det är det roligaste jag gjort i mitt liv. Träning annars handlar mycket om prestation, springa fort och hoppa högt, men inte här. Vi hjälper varandra.

Varför skrev du boken?

– När jag var ute och föreläste om ätstörningar och missbruk så pratade jag om träningen hela tiden och då bestämde jag mig för att skriva en bok. Jag vill peppa och inspirera andra och visa att alla kan hitta glädje i träningen.

Du har tidigare skrivit böcker om hur det är att vara barn till missbrukare och ha ätstörningar. Finns det ingen risk att få ett träningsberoende med den bakgrunden?

– Jag är stolt träningsnarkoman och så länge man kör på glädje så tror jag de håller sig på rätt sida gränsen. 85–90 procent av alla ätstörningar finns inom idrotten. Då handlar det ofta om att förbättra sina resultat och vara tävlingsinriktad. Annat är det att göra situps under stjärnhimlen.

LINN HEIEL EKEBORG

FILM

Feststämning när Michel och Marie-Claire firar bröllopsdag.

FOTO: NONSTOP ENTERTAINMENT

Fransk feel-good med svärta

Snön på Kilimanjaro
Fransk film med Robert Gué-
diguian och Ariane Ascarider

FILM Nyligen uppsagda fackrepresentanten Michel lever ett lyckligt liv tillsammans med sin fru Marie-Claire i en sydfransk hamnstad. Men trots en grundläggande stolthet över sitt livs kamper för det rätta har de börjat ifrågasätta om de blivit för bekväma på äldre dagar – ja, har de inte rent av blivit lite för konservativa? Ändå planerar de

en spännande utlandsresa för pengar som barnen samlat för att fira deras långa och lyckliga äktenskap. Frågan om parets bekvämlighet ställs verkligen på sin spets när de en kväll utsätts för ett rån. Till en början ropar de efter hämnd och rättvisa och försöker själva ta reda på vem som ligger bakom rånet. Det visar sig vara en av Michels före detta arbetskamrater. De anger honom för polisen och han fångslas. Men när de konfronteras med hans livssitua-

tion börjar de vackla – gjorde de rätt? Och vem har egentligen mest behov av de stulna pengarna? "Snön på Kilimanjaro" är som de flesta franska filmer full av värme och berättarglädje. Med små medel växer en stark historia om moral och medmänsklighet fram. Skådespeleriet är suveränt och man går från biosalongen med ett leende på läpparna. Detta är europeisk feel-good med den rätta, osentimentala svärta.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

BOK

Stina och konsten att intervjua

Stina om Stina
Stina Lundberg Dabrowski
Atlas förlag

BOK Det är lätt att tro att den här boken enbart vänder sig till journalister och andra som i sitt jobb intervjuar. Men den är så mycket mer än en bok med tips om hur man gör en bra intervju – det är rolig och spännande läsning för alla!

Stina bjuder mycket på sig själv, egna erfarenheter och glimtar ur sitt innehållsrika liv.

Det gör hon med lätt hand. Samtidigt är det förstås jätteintressant att läsa om de intervjuer med storheter som bland andra Madonna, Catherine Deneuve, Dalai Lama och Krister Henriksson som hon har gjort genom åren. Stina väljer dock att lyfta fram de intervjuer som kanske

inte gått så smort, ja rent av varit misslyckade. Hon benär upp och analyserar varför det gick som det gick och på vägen får vi oss både tankeställare, aha-upplevelser och ett och annat skrätt.

Stina är mänsklig och jordnära och det genomsyrar hennes berättande. Hon levererar sunt förnuft och det som egentligen är självklarheter; att en lyssnande och genuint nyfiken intervjuare har bäst chans att nå ända fram och beröra.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

BOK

Polspöken

■ **Evig natt**
Michelle Paver
Semic förlag

BOK När 28-årige Jack får chansen att följa med på en vetenskaplig expedition till Spetsbergen tvekar han inte en sekund. Han vill komma bort från sitt trista och hopplösa liv i London. Året är 1937 och området kring nordpolen är fortfarande till stor del utforskat land. De tre expeditionsmedlemmarna anländer till Gruhuken när det fortfarande är sensommar och förhållandevis ljust.

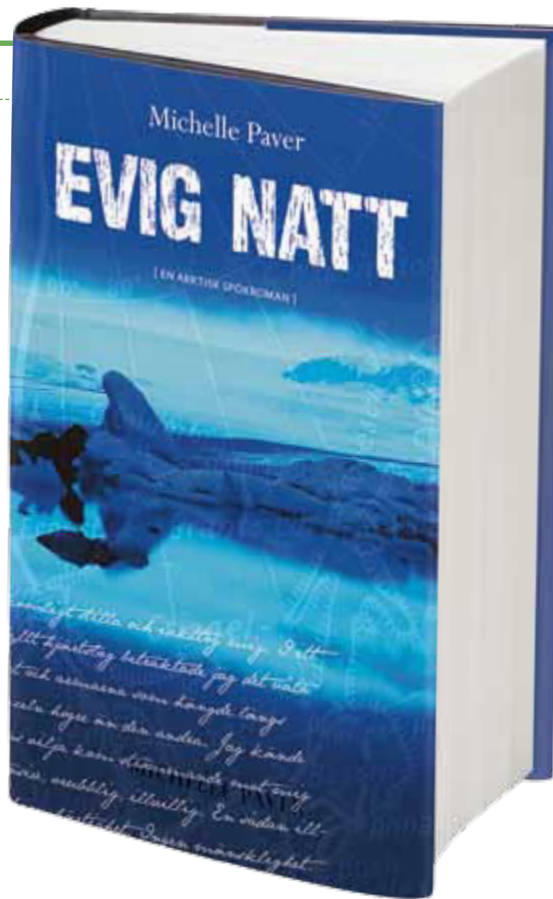
Allt känns hoppfullt och spännande. Man riggar upp mätinstrument och bunkrar mat för den långa arktiska vintern. Men snart blir dagarna kortare och ensamheten tränger sig på. Och den lindras knappast av det faktum att Gruhuken sågs vara hemsökt. Framåt oktober insjuknar Gus, en av expeditionsmedlemmarna, och Jack beslutar sig för att stanna kvar ensam och hålla ställningarna. Men i takt med att mörkret omsluter honom kom-

mer skräcken krypande. Inte ens slädhundarna kan trösta och skingra oron.

Vem är den mörka skepnaden på klipporna? Vad var det egentligen som hände på Gruhuken i början av seklet? "Evig natt" är

en spännande roman i en ovanlig miljö, skriven i dagsboksform. Jacks rädsla kryper under huden – men spöken skrämmer inte mig så mycket att jag måste sova med lampan tänd.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

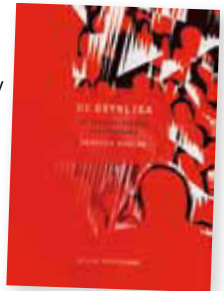

MISSA INTE!

1 **KONSERT** "Carmina Burana" är det mest kända verket av den tyske kompositören Carl Orff och bygger på en samling medeltida dikter från 1200- och 1300-talen. Konserten framförs den här gången av Russian State Symphony Orchestra and Choir på Berwaldhallen i Stockholm den 22 april.

2 **BOK** "De osynliga" (Atlas) av Rebecka Bohlin. De städar, lagar mat och serverar i det nya Europa. Många är migranter och kvinnor och de tillhör den fattiga europeiska arbetarklassen, som i flexibilitetens namn har hamnat utanför politiken. En klassisk reportagebok om låglönejobb i det nya fattig-Europa.

BOK

Spännande om heder i Mellanöstern

■ **Pojken i hiss 54**
Karin Alfredsson
Damm förlag

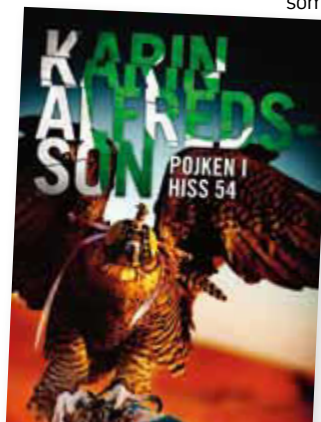
BOK Den här deckaren skiljer sig från den flod av deckare som ges ut i Sverige så tillvida att den utspelar sig i Mellanöstern. Läkaren Ellen Elg bor tillfälligt i Dubai tillsammans med sin man och två barn när hon under en utflykt blir vittne till en tortyr. Hon filmar det hon ser, men blir snart varse om att det finns krafter som vill få tag i filmen och förstöra den. Samtidigt smyger sig den 12-åriga Zubaida

ut i ökensanden för att få en skymt av de vackra jaktfalkar som kommit till byn med ett schejk-följe. Hon blir haffad och utkastad, men för hennes familj är hon förlo-rad. Deras heder måste till varje pris upprätt-

hållas och Zubaida stängs in i väntan på döden och den bror som har kallats hem från

Dubai, i syfte att ta livet av sin syster. På ett finurligt sätt väver Alfredsson samman berättelserna, som till viss del har verklighetsbakgrund. Boken tar ett tag att komma in i, men väl inne i den är det svårt att släppa taget.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

3 **SHOW** Den 14 april kommer Elvis Presley till Berwaldhallen i Stockholm i showen "True Vision of Elvis". Rob Kingsley, vinnare av European Championship, ser ut som Elvis, rör sig som Elvis och sjunger som Elvis. Till sin hjälp har han bakgrundssångare och The Cadillac Band. Det lär bli en oförglömlig föreställning! Biljetter på ticnet.

Monica Uhlin

FOTO: MATHIAS LÖVSTRÖM

NAMN:
MONICA UHLIN
ÅLDER: 66
BOR: I BRÅMHULT
FAMILJ: MAKE,
2 BARN OCH 4
BARNBARN
MEDLEM I:
22 GUSTAV WASA,
MEDLEM I IOGT-
NTO HELA LIVET

Hur länge har du varit medlem?

– Jag är en av de infödda i rörelsen. Mina föräldrar och farföräldrar var med och själv gick jag med redan som barn. När jag var femton år gick jag med i IOGT-NTO. Men det är nog scouterna som har legat mig varmast om hjärtat. Jag är och har varit NSF-scoutledare, kårordförande och ordförande i distriktet. Utöver det har jag varit engagerad i IOGT-NTO också på olika poster. Rollerna har närt varandra, det har varit ett givande och tagande.

Vad är det bästa med att vara scout?

– Friluftslivet förstås och att man har ett tydligt program. I scouterna vet man vad man ska göra. Samtidigt kan man få in det mesta i scouting, så det är både brett och precist. Att få bedriva verksamhet med barn och ungdomar, arrangera läger och andra nyktra aktiviteter är förstås en stark personlig drivkraft, liksom gemenskapen. Vi scouter har en bra sammanhållning och har ett gemensamt "språk", som vi alla förstår. Och så är det roligt att alla åldrar kan vara med. Inom nykterhetsrörelsen är det mer uppdelat.

Vad är skillnaden på scouting nu och förr?

– Det var mer militäriskt och autoritärt förr, men så såg ju hela samhället ut. Jag tycker att scoutingen har friare ramar i dag, det finns mycket som man kan göra till scouting som man kanske inte tänkte på förr. I dag kan scouter exempelvis åka runt på nöjesfält i Europa och vi arrangerar stora läger dit kända artister bjuds in. Den tontstämpel som scouterna har haft har förhoppningsvis tvättats bort. En annan skillnad är att barnen i dag är frimodigare. Men de grundläggande byggstenarna är desamma. Hur man behandlar varandra och naturen, den internationella förståelsen, det lyhörda ledarskapet, patrullsystemet och learning by doing. Och friluftslivet förstås. Vi har dessutom nykterheten som ytterligare en byggsten.

Du är fortfarande aktiv?

– Ja, jag är avdelningsledare. Just nu har jag en grupp i "upptäckaråldern" 11–12-åringar, men jag leder både mindre barn och äldre. Jag trivs med alla åldrar, men roligast är det kanske att leda de äldre ungdomarna. Man kan göra fler praktiska saker med dem. Förutom scoutledare är jag ordförande i Borås-kretsen för IOGT-NTO samt medlem i 22 Gustav Wasa. Så jag ligger inte på latsidan trots att jag numera är pensionär!

Känner du någon
som borde bli
månadens medlem?

TIPSA OSS på
accent@iogt.se eller
Accent, Box 12825,
112 97 Stockholm

"Jag ligger inte på latsidan
trots att jag numera är
pensionär!"

TEXT MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Projektbildaren

– Ett år på folkhögskola du
aldrig kommer att ångra

Läs mer på
www.wendelsberg.se

Förbundsordföranden. Anna Carlstedt

Det ideella engagemangets betydelse – på riktigt

Myter om engagemang

Häromdagen besökte jag IOGT-NTO:s behandlingshem Nya Nyhyttan utanför Nora. Det var en extra högtidlig dag eftersom några av klienterna bestämt sig för att bilda en IOGT-NTO-förening. Roland, Nya Nyhyttans fantastiske kock som tidigare varit klient och som nu är anställd, valdes till ordförande. Föreningen fick preliminärt namnet TILLIT. Vi som fick vara med om detta satt med tårar i ögonen och kände hjärtat slå lite snabbare. Den stunden var ett exempel på när en organisation gör skillnad på riktigt.

Det finns myter om det ideella engagemanget i Sverige. Som att det minskar, till exempel: "Folk vill inte engagera sig." Men det är precis tvärtom, vilket forskare som Johan von Essen (Ersta Sköndal) och andra kunnat belägga. Det ideella arbetet har ökat i Sverige under de två senaste årtiondena. Vill man uttrycka detta i siffror kan följande exempel ges:

Andelen som arbetar ideellt har varit runt 50 procent under hela den här tiden.

Antalet timmar varje person arbetar ideellt i genomsnitt har ökat, från cirka 13 timmar i veckan till 16. Nästan 85 procent av det ideella arbetet i Sverige sker inom organisationer. Detta är speciellt för Norden. Ingen annanstans i världen görs så stor del av det ideella arbetet inom organisationer. Därmed kan vi avliva en annan myt: det svenska föreningslivet håller inte på att dö! Det blomstrar mer än någonsin. Däremot ser det helt annorlunda ut än för 30 år sedan, men det är en annan sak.

Bakom statistiken finns människorna. Och för att vi ska vilja arbeta ideellt och anse att det är ideellt, krävs enligt von Essen "att arbetet är till nytta för andra, inte enbart för de närmaste, att det är oavlönat och att det är frivilligt". Det ideella arbetet är ett sätt att uttrycka sin personlighet. Människor går med i ideella organisationer för att de blir inbjudna. Man fortsätter det ideella arbetet för att det känns meningsfullt, att man får vara till nytta och att man gör ett avtryck på världen.

Johan von Essen har visat i sin forskning att viktiga individuella drivkrafter

för ideellt arbete är påverkan, att få göra sin röst hörd, att skapa mening. Och det häftiga är att när vi kliver ut i verkligheten, som i någon av våra 800 lokalföreningar inom IOGT-NTO, så ser vi att det är precis detta som driver oss: Att få känna att livet är meningsfullt, och att saker går att ändra på. Tillsammans! Vi har alla behov av att vara till nytta. Vi vill uttrycka vilka vi är. Vi vill vara en del av en större gemenskap.

Den som vill undersöka dessa mekanismer närmare kan hälsa på IOGT-NTO TILLIT på Nya Nyhyttan. Eller, för den läsugne, ta del av Johan von Essens rapport till regeringen "Svenskarnas engagemang är större än någonsin. Insatser i och utanför föreningslivet", som kan laddas ner från Ersta Sköndal Högskolas hemsida:

<http://www.esh.se/forskning/enheten-foer-forskning-om-det-civila-samhaellet/publikationer/arbetsrapportserien.html>

Anna Carlstedt

Här finns IOGT-NTO

STOCKHOLM, 01/A

Kontaktperson: Kajsa Elveberg
08-21 37 51, 0707-78 70 03

UPPSALA, 03/C

Kontaktperson: Mona Örjes
018-12 14 86, 0733-83 83 42

SÖDERMANLAND, 04/D

Kontaktperson: Micael Söderström,
0155-28 15 40, 070-770 99 57

ÖSTERGÖTLAND, 05/E

Kontaktperson: Ulf Zetterström,
013-10 40 40, 073-383 83 39

JÖNKÖPING, 06/F

Kontaktperson: Tomas Nylén,
036-12 07 10, 073-056 44 88

KRONOBERG, 07/G

Kontaktperson: Anders Karlman, 073-271 76 04

KALMAR, 08/H

Kontaktperson: Jashar Gashi, ordförande,
073-271 77 20

GOTLAND, 09/I

Kontaktperson: Monica Engström-Thomsson,
0498-21 50 43, 070-190 84 34

BLEKINGE, 10/K

Christer Karlsson, Leif Ottosson,
0457-157 11, 0733 - 83 83 31

SKÅNE, 11/LM

Kontaktperson: Peter Tuvegård,
040-611 51 15, 070-190 84 05

HALLAND, 13/N

Kontaktperson: Leif Arne Gustavsson
0346-164 90, 0703-777 187

GÖTEBORG OCH BOHUSLÄN, 14/O

Kontaktperson: Malin Westergren (föräldraledig),
vik Daniel Carlrlyd, 031-77 57 860

ÄLVSBORG, 15/P

Kontaktperson: Anneli Simu Gunnarsson,
Ola Österlund, 033-10 32 72, 076-84 28 283

SKARABORG, 16/R

Kontaktperson: Petra Berghäll, 0500-48 34 13

VÄRMLAND, 17/S

Kontaktperson: Monica Ståhl, ordförande,
054-18 77 72, 073-040 16 09

ÖREBRO, 18/T

Kontaktperson: Per Holm
019-13 85 65, 019 -611 58 14

VÄSTMANLAND, 19/U

Kontaktperson: Per-Erik Lundberg, ordförande,
070-395 96 10

DALARNA, 20/W

Kontaktperson: Krister Broberg, ordförande,
0243-851 05, 073-511 46 13

GÄVLEBORG, 21/X

Kontaktperson: Krister Lundgren, ordförande,
0650-14791, 0738-17 72 34

VÄSTERNORRLAND, 22/Y

Kontaktperson: Mats Löw (Medelpad), Ingela
Sjöberg (Härnösand)
0660-175 95, 076-135 85 86, 070-284 88 21

JÄMTLAND, 23/Z

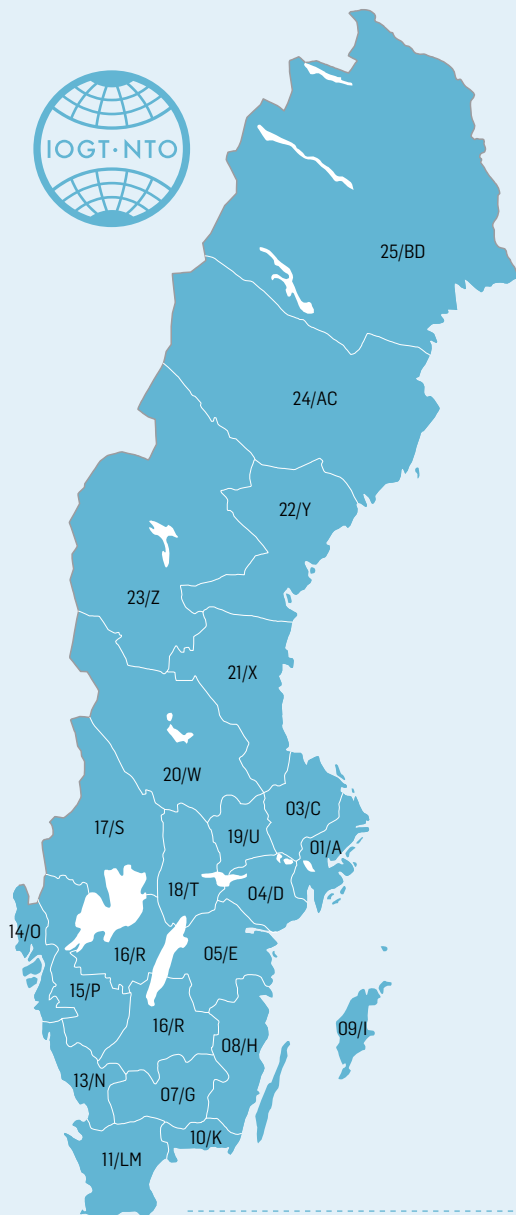
Kontaktperson: Charlotte Henriksson
063-13 20 45

VÄSTERBOTTEN, 24/AC

Kontaktperson: Inger Malmén, 0730-45 90 90

NORRBOTTEN, 25/BD

Kontaktperson: Anna-Lena Gröhn
073-0911 767

Värva en medlem!

Värvarens personnr

MEDLEMSLÖFTE

Som medlem i IOGT-NTO lovar jag att arbeta för ett bättre samhälle utifrån IOGT-NTO-rörelsens grundsatser och program.

Därmed lovar jag att leva helnyktert, det vill säga att ej använda alkohol drycker med högre alkoholhalt än 2,25 volymprocent, narkotika eller andra gifter med berusande effekt.

IOGT-NTO är ansvarigt för behandlingen av de personuppgifter som du lämnar i samband med din medlemsansökan. Personuppgifterna kommer IOGT-NTO att använda för att föra medlemsregister och behandlas inom ramen för IOGT-NTO:s verksamhet. De kan också komma att överlämnas för behandling till annan part som IOGT-NTO har ett avtal med, exempelvis för administration av medlemsavgifter eller för erbjudanden om tjänster och produkter till dig som medlem.

IOGT-NTO är angelägen om att de personuppgifter som registreras är riktiga. För att ge dig som medlem bästa möjliga service är det därför viktigt att du meddelar oss eventuella förändringar. Du kan när som helst skicka en skriftlig begäran till oss om information om vilka personuppgifter om dig som behandlas.

Vill du inte att dina personuppgifter överlämnas till annan för exempelvis marknadsföringsändamål är du välkommen att skriftligen anmäla detta till oss.

Jag står bakom IOGT-NTO:s medlemslöfte och vill bli medlem

Jag godkänner att IOGT-NTO sparar och hanterar mina personuppgifter.

Namn*

Förnamn*

Efternamn*

Gatuadress*

Postnummer*

Ort*

Personnr (10 siffror)*

Telefonnr

E-postadress

Eventuellt önskad förening

* Obligatoriska uppgifter.

Skicka in talongen till IOGT-NTO, Box 12825, 112 97 Stockholm

IOGT-NTO INFORMERAR

www.iogt.se • www.sobernet.nu • 08-672 60 05 • info@iogt.se

NU ÄR DET DAGS

Folknykterhetens vecka 2012

Vid kongressen 2011 togs beslutet av IOGT-NTO, UNF och Junis att Folknykterhetens vecka är ett rörelsegemensamt arrangemang. NSF också är med och arrangerar. Årets kampanj heter Fest för alla, med underrubriken Alkoholfri garanti. Tanken är att lyfta fram den alkoholfria mötesplatsen, nykterheten och gemenskapen genom aktiviteter som inkluderar alla. En fest för alla, helt enkelt!

Kampanjen pågår under hela vecka 20, med fokus på Folknyk-

terhetens Dag den 17 maj då vi föreslår en familjedag på stan. Materialet till kampanjen består av ett tipshäfte med information om kampanjen och förslag på aktiviteter för veckan och familjedagen. Utöver häftet kommer det att finnas diverse material att beställa. Gå in på www.iogt.se/fnv2012. Där kan du läsa mer om kampanjen, ladda ner talarstöd och flyers samt beställa material. Senast den 23 april behöver vi ha er beställning av material.

Värvarnytt

Vill du vara uppdaterad på värvning? Prenumerera på vårt nyhetsbrev om värvning. Maila olle.andersson@iogt.se och anmäl dig!

Det lönar sig att värva!

Varje månad lottar vi ut en upplevelse-weekend bland dem som värvat minst en ny medlem. Under april-juni har du chansen att vinna en konsertweekend på Dalhalla för två personer.

Skyltbidrag

Ni har väl inte missat att det går att söka bidrag för att skylta om våra lokaler med nya loggan? Information har gått ut till alla föreningar och distrikt. Om du inte fått det, kontakta eva.blomqvist@iogt.se. Sista ansökan är den 10 april!

Pengar att söka

IOGT-NTO har en pott pengar som man kan söka för lokala utvecklingsprojekt inom IOGT-NTO. De prioriterade områdena är Medlemsengagemang, Medlemsvärvning, samt Alkohopolitik. På vår hemsida www.iogt.se/projektbidrag kan ni läsa mer om kriterier för att söka, samt hur man söker.

Är du eller någon du känner IOGT-NTO:s SOBERHJÄLTE 2012?

I år inrättar vi ett nytt pris – IOGT-NTO:s Soberhjärte. Priset är på 25 000 kronor och delas ut till en eller flera mottagare (personer eller organisationer) som under året verkat för IOGT-NTO:s kärnvärden: Nykterhet, Gemenskap och Påverkan. Nominera och läs mer om priset: www.iogt.se/soberhjalte

TÄNK OM

Antilangningsarbetet fortsätter under 2012 och just nu håller Statens folkhälsoinstitut på att uppdatera allt material med ny statistik från CAN:s skolundersökning 2011. De arbetar även fram några helt nya budskap om langning från äldre kompisar och syskon. Det nya materialet kommer att vara klart till Valborg, så planera gärna in aktiviteter till Valborg, skolavslutningen och studenten. Vi har material i form av flygblad, affischer, broschyrer, dekal och buttons för kostnadsfri beställning som görs av Helena Bergkvist 08-672 60 18 helena.bergkvist@iogt.se.

Medlem i IOGT-NTO och intresserad av alkohopolitik?

Folkrörelselobbyisterna är IOGT-NTO:s nätverk där alkohopolitiska frågor i Sverige och globalt står i fokus. Går du med får du en möjlighet att lära dig mer om aktuella frågor och hur du kan vara med och garantera en solidarisk alkohopolitik, både hemma och internationellt.

Genom kurser och nyhetsutskick kommer du alltid vara uppdaterad och ha koll på det senaste inom alkohopolitiken. Nästa utbildningsdag för folkrörelselobbyister är den 4 maj i Stockholm!

Registrera dig som folkrörelselobbyist hos Ella Sjödin, ella.sjodin@iogt.se, 0733726230. Anmäl dig till utbildningsdagen via www.iogt.se/utbildningar.

5 sätt att engagera dig

- Gå en studiecirkel i Alkokoll hos NBV
- Köp lotter från Miljonlotteriet
- Ha ett IOGT-NTO-märke på dig
- Åk på distriktsårsmöte
- Berätta för en vän om IOGT-NTO

UTBILDNINGAR 2012

Anmälningar till alla utbildningar görs på hemsidan www.iogt.se.

Vill du veta mer om innehållet eller har du andra frågor, se hemsidan, mejla info@iogt.se eller ring 08-672 60 05. I kurskostnaden ingår (om inget annat anges) resa med billigaste färdssätt, mat samt övernattnig i dubbelrum om kursen varar flera dagar.

Regionala idédagar sociala företag

Ett socialt företag inom IOGT-NTO är ett företag som skapar delaktighet utifrån varje persons egna förutsättningar, återinvesterar vinsten och är fristående från offentlig verksamhet. Nu finns chans för er som jobbar, eller vill jobba, med sociala företag att träffas och utbyta idéer med varandra.

NÄR: 20 april i Torslanda, 27 april i Arboga, 5 maj i Stockholm

KOSTNAD: 350 kr

ANMÄLAN: via www.iogt.se/utbildningar eller 08-672 60 05 senast 14 dagar innan respektive dag.

Socialt forum

Under en familjevänlig helg finns det något för alla åldrar. För de vuxna finns det seminarier i aktuella ämnen. För barn mellan 5 och 18 år erbjuds anpassad verksamhet.

NÄR: 27-29 april

VAR: Herrfallet utanför Arboga

KOSTNAD: 1 000 kr/vuxen, 500 kr/barn 12-18 år, under 12 år gratis. Max 2 500 kr/familj.

ANMÄLAN: Senast den 6 april.

Gapminder

Kursen vänder sig till medlemmar som är intresserade av alkoholpolitik och vill lära sig ett nytt verktyg för att presentera statistik runt alkohol.

NÄR & VAR: 4-5/5 i Stockholm

KOSTNAD: 650 kr,

ANMÄLAN: Senast den 13 april.

Träffa partipolitiskt aktiva och folkrörelselobbyister

En dag för dig som i din politiska gärning också vill påverka alkohol- och narkotikapolitiken. Eller för dig som är en av IOGT-NTO:s folkrörelselobbyister och nu vill lära dig mer.

NÄR: 4/5

VAR: Stockholm

KOSTNAD: 350 kr

ANMÄLAN: Senast den 13 april.

Utbildningsdag för folkrörelselobbyister

Vi vill erbjuda våra folkrörelselobbyister en dag som bara är ägnad åt alkoholpolitik. Är du intresserad av att lära dig mer och slipa dina argument så är det här dagen för dig!

NÄR: 4 maj

VAR: Stockholm

KOSTNAD: 350 kr

ANMÄLAN: via www.iogt.se/utbildningar eller 08-672 60 05 senast den 13 april

ANMÄLNINGAR TILL DE OLIKA UTBILDNINGARNA GÖRS PÅ HEMSIDAN, WWW.IOGT.SE/UTBILDNINGAR!

KALENDARIVM

APRIL

3Accent nr 3 kommer ut

14Regional kampanjutbildning, Karlstad

14-21...Utbildning värvarteamslidare, Kroatien

15-30...Antilagningskampanj inför Valborg

17-19...Eldsjälsutbildning för lokala seniorer, träff 1, Mölnlycke

20Regional idébyttardag sociala företag, Torslanda

20-21...Regional utbildning i Gapminder, Torslanda

20-21...Regional utbildning i Gapminder, Sundvall

27Nätverksträff för distriktsordförande, Stockholm

27Regional idébyttardag sociala företag, Arboga

27-29...Socialt forum, Arboga

MAJ

4Utbildning IOGT-NTO:s nätverk för partipolitiskt aktiva och folkrörelselobbyister, Stockholm

4Mentorsträff för sociala företag, Stockholm

4-6Våra Gårdars ombudsmöte, Uppsala

4-5Regional utbildning i Gapminder, Stockholm

5Regional idébyttardag sociala företag, Stockholm

11Accent nr 4 kommer ut

14-20...Folknykterhetens vecka

14/5-86Antilagningskampanj inför skolavslutningen

21-23...World Forum Against Drugs, Stockholm

25-27...Våra Gårdars Filmdagar, Leksand

26-27...Nyktra kvinnor kan 2011-2012, träff 3, Stockholm

4-5Lärgemenskapen, träff 3 (för de som var med på träff 1+2), Saltsjö-Boo

JUNI

8Accent nr 5 kommer ut

AUGUSTI

21-23...Distriktskonsulentsamling, rörelsegemensam

24Accent nr 6 kommer ut

SVÄNG-STA-FÖRE-TAG		TOMTEN HAR EN SÅDAN	NACKA	KAN UPPLÄVSE VARA	ÄR COOLA	KLUMPE-DUNS		
GAMMAL TVÄTT			BYTER MAL					
			RIDELL I SKALAN					
FORDON FORDOM		KUNDE MÅSTER PALM						
MANGEN I LOUVREN		SKÅNE-KOMMUN ÖVER-ORD	SLUTAR UTAN SLUT KJUSA		MÅSTE MAN FÖR SKÖRD			
KAN HON KANSKE GÅ PÅ KRITISERAD ÄR BÖRN-HOLM				ÄR VÄL SÄLLIK BACH-STYCKE		DET NOS VI PÅ		
							TJANARE I GAMLA ROM	LYFTER LÄTT TUNGT
								NOTRE-DAME PINGIS-WALDNER
Accent Nr 3	SPELE-VINK	RUBBAD MED PANNA	PRO-NOMEN STRYKS MED					
NAGOT FÖR JÄGARE	GÖR MANGEN EFTER MYCKET		ODENS SON KORTAR AV		BÖR DRA TROLL-KONSTER FÖRR		DÄR ÄR BORDARE ÄR I ETON	INNE-BÖRD
TOKIGHETER SAM-VARO					TRÄSK-ARTAT OMRÅDE			ACKORD SEMES-TERSA-BOTÖR
				DEN BÄRM-HÄRTIGE				
DEN BRUKAR HÄLLA LÄNGE				TRAFIK-ORG. KURV-MALL	BRUKAR BROTTSLINGAR TRÄD			PÅ PÅ PÅ-KNAPP
JÄMFÖ-RANDE SPELADE BACH		RHYTHM & BLUES-JAMES	SJÖNG "TÄND ETT LJUS"			LÄRO-SÄTE I ENGLAND		
			STYR PLAN ENLIGT PLAN					

Kryss och foto: Anders Perstrand

SKICKA IN OCH VINN!

Tjugan-lotter att vinna. Sex lotter vinner förstapristagaren, två lotter vardera får de tio som därnäst har tur i dragningen. Skicka in lösningen till Accent, Box 128 25, 112 97 Stockholm, senast 25 april 2012. Märk kuvertet Kryss 3/2012.

NAMN

ADRESS

POSTADRESS

VINNARE NR 1 2012

Första pris, sex Tjugan-lotter: **Eva Jansson**, Hudiksvall. Två Tjugan-lotter var vinner: **Birgitta Claesson**, Vetlanda, **Marianne Asph**, Hedemora, **Anna-Stina Fredriksson**, Strömstad, **Margareta Karlsson**, Växjö, **Jan Rehnmark**, Piteå, **Lennart Lennartson**, Ransäter, **Sven Wahlberg**, Falun, **Bengt Elfström**, Linneryd, **Ingrid Byström**, Uppsala, **Ingrid Febring**, Degerfors. Accent gratulerar!

LÖSNING NR 1 2012

Accent-kryss
nr 1-2012
Lösning

	S			G			A	
	D	I	S	K	R	E	P	A
	N	E			O	N	E	O
	M	I	N		B	O	R	Å
	E		S	E	S	A	M	
	K	A	N		D	E	P	Å
	V	Y		A	S		J	U
	J		H	A	L	M	F	A
	R	E	V	E	L	J	R	K
	E	R	T		B	Ö	T	A
	P	Å		S	P	I	N	N
				S	I	D	A	N
	O	S		I	S	S	R	O
	K	L	A	R	N	A	T	I
	Y	R		G		R	O	L
	P	R	I	S	V	Ä	R	D

Är du aktiv i ett politiskt parti eller bara intresserad av alkoholpolitik? IOGT-NTO har nätverken för dig!

Som invald i en politisk församling ska du självklart vara med i IOGT-NTO:s nätverk för partipolitiskt aktiva. Vi tror att du som IOGT-NTO-medlem kan göra skillnad och erbjuder därför det här nätverket för stöd, samtal och utbyte av idéer.

Registrera dig i det partipolitiska nätverket hos Bo Högstedt, verksamhetskonsulent alkohol- och narkotikapolitik, bo.hogstedt@iogt.se.

Folkrörelselobbyisterna är IOGT-NTO:s nätverk där alkoholpolitiska frågor i Sverige och globalt står i fokus. Går du med får du möjlighet att lära dig mer om aktuella frågor och hur du kan vara med och garantera en solidarisk alkoholpolitik, både här hemma och internationellt.

Registrera dig som folkrörelselobbyist hos Ella Sjödin, verksamhetskonsulent EU-frågor, ella.sjodin@iogt.se

Träff för partipolitiskt aktiva IOGT-NTO-medlemmar

Kursprogram: Aktuella frågor inom alkoholpolitiken. Hur kan vi utnyttja varandras kunskaper? Delar av dagen genomförs gemensamt med Folkrörelselobbyist-utbildningen och Gapminder-utbildningen.

Datum och plats: Fredag den 4 maj på Sensus Möte, Stockholm.

Tid: Start med fika kl 09:30, avslutas kl 16:00.

Avgift: 350 kr. Resa med billigaste färdssätt samt fika och mat ingår under dagen.

Resa: Resa ingår med billigaste färdssätt.

Anmälan: Senast den 13 april via www.iogt.se/utbildningar eller 08-672 60 05.

Övrigt: Alla IOGT-NTO:s kurser genomförs i samarbete med Tollare folkhögskola och Wendelsbergs folkhögskola.

Utbildningsdag för folkrörelselobbyister

Kursprogram: Aktuella frågor inom alkoholpolitiken och påverkansarbete. Delar av dagen genomförs gemensamt med det partipolitiska nätverket och Gapminder-utbildningen.

Datum och plats: Fredag den 4 maj på Sensus Möte, Stockholm.

Tid: Start med fika kl 09:30, avslutas kl 16:00.

Avgift: 350 kr. Resa med billigaste färdssätt samt fika och mat ingår under dagen.

Resa: Resa ingår med billigaste färdssätt.

Anmälan: Senast den 13 april via www.iogt.se/utbildningar eller 08-672 60 05.

Övrigt: Alla IOGT-NTO:s kurser genomförs i samarbete med Tollare folkhögskola och Wendelsbergs folkhögskola.

Posttidning B

Accent, Box 12825

112 97 Stockholm

Är du eller någon du känner IOGT-NTO:s SOBERHJÄLTE 2012?

I år inrättar vi ett nytt pris – IOGT-NTO:s Soberhjärte. Priset är på 25 000 kronor och delas ut till en eller flera mottagare (personer eller organisationer) som under året verkat för våra kärnvärden: nykterhet, gemenskap och påverkan.

En jury är utsedd av arbetsutskottet. Juryn består av förbundsordförande Anna Carlstedt, Bengt Göransson, Anja Karinsdotter och Erik Wagner. Priset delas ut i Stockholm på Folknykterhetens dag den 17 maj.

Du kan nominera din Soberhjärte! Det gör du på iogt.se/soberhjalte där det också finns ytterligare information. Juryn tar emot nomineringar till och med 17 april. Frågor besvaras via erik.wagner@iogt.se eller 08-6726023.

